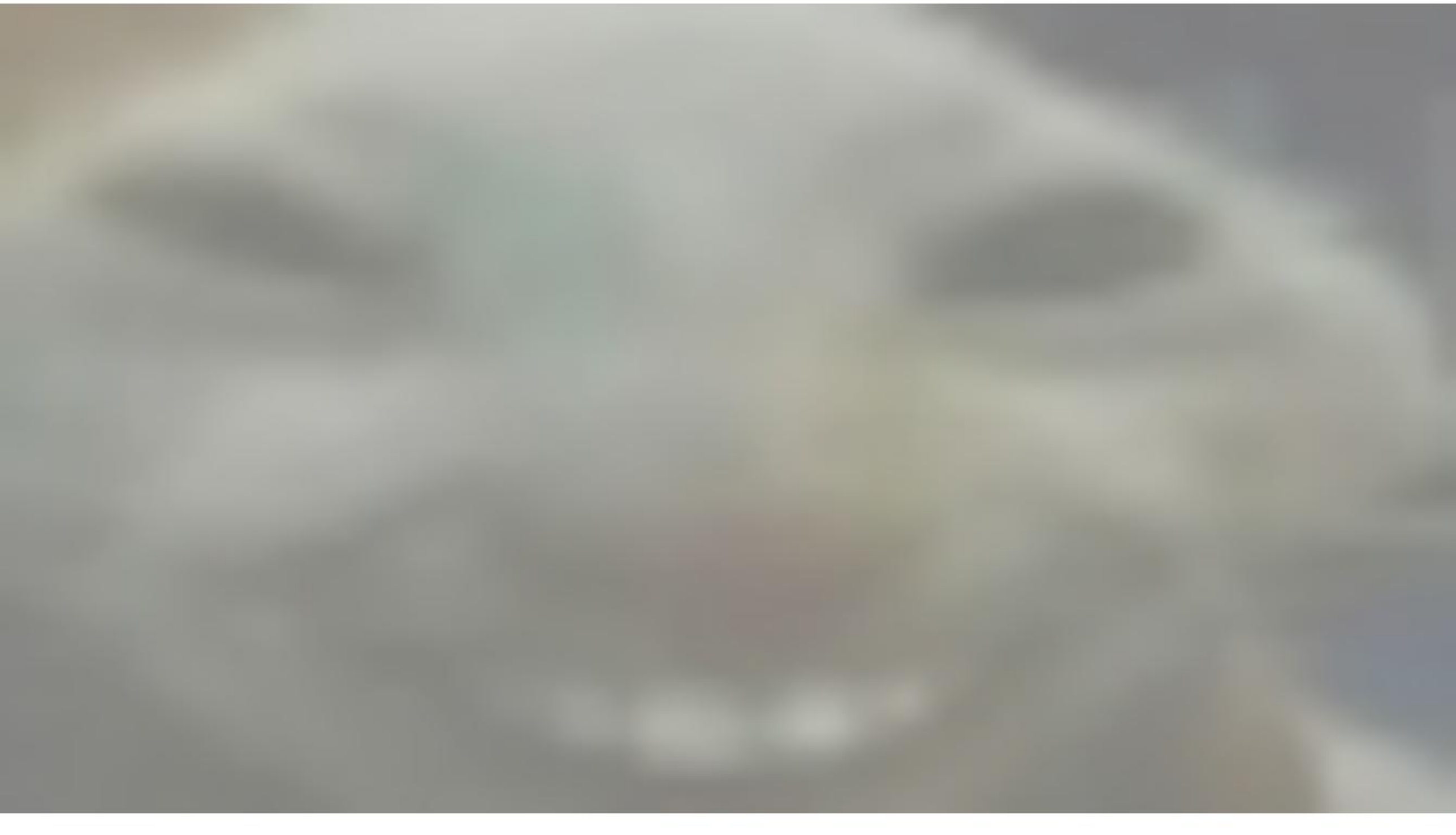

Muzyka

5

Zeszyt ćwiczeń

Teresa Wójcik

5

Muzyka

Zeszyt ćwiczeń dla klasy piątej
szkoły podstawowej

Redaktor serii
Wojciech Sygut

Redaktor prowadzący
Anna Pawłowska

Redaktor merytoryczny
Anna Pawłowska

Redaktor językowy i korekta
Joanna Kozub

Redaktor artystyczny
Magdalena Sarnot-Wrzecionowska

Fotoedycja
Tomasz Suszczyński

Grafika nutowa
Marek Zapała

Redakcja techniczna
Paweł Kowalski

Projekt i koncepcja artystyczna
Futu Creative / Kay Humelt i Rafał Kwiczor

Koordinacja prac graficznych
Magdalena Wrzecionowska

Skład komputerowy
Adam Ziółkowski

Projekt okładki
Futu Creative

Ilustracja na okładce
Ładne Halo / Maciej Błażniak

Wykaz dysponentów praw autorskich do obrazów i zdjęć zamieszczonych w publikacji:

Shutterstock.com: Tatiana Popova (gitara klasyczna, s. 20); Keith Publicover (gitara klasyczna, s. 20); Ansis Klucis (harfa, s. 20); Ivan Ponomarev (kontrabas ze smyczkiem, s. 25 i 38); John Kasawa (cymbały, s. 37-38); Ansis Klucis (harfa, s. 37-38); Marko Rupena (Andrea Bocelli w duecie, s. 40); Igor Bulgarin (scena z opery *Cyrulik sewilski*, s. 41); EG (gitara elektryczna, s. 58); chrisbrignel (wzmacniacz gitarowy, s. 58); deepspacedave (gryf gitary, s. 59); **BE&W/Alamy:** Eminem, s. 9; Edward Munch *Rozpacz*, s. 10; **East News:** Krzysztof Bieliński/Reporter (scena z opery *Czarodziejski flet*, s. 18); **Reporter:** Miłosz Poloch (scena z opery *Straszny dwór*, s. 46); Stefan Maszewski (scena z opery *Halka*, s. 46); **Archiwum GE S.A.:** Wojtek Kowalski *Radość*, s. 10; banjo, s. 20; wiolonczela ze smyczkiem, s. 20; skrzypce – schemat, skrzypce ze smyczkiem (s. 37 i 39), altówka ze smyczkiem (s. 37), wiolonczela ze smyczkiem (s. 25 i 39); fortepian, s. 37-39; gitara, s. 37-38; gitara akustyczna, s. 57; chwyt gitarowy, ręka lewa (s. 60).

Wydawca oświadcza, że dołożył wszelkich starań, aby dotrzeć do wszystkich właścicieli i dysponentów praw autorskich. Wszelkie prawa zastrzeżone. Kopiowanie publikacji w całości lub we fragmentach bez zgody wydawnictwa zabronione.

© Grupa MAC S.A. 2018

ISBN 978-83-8108-354-6

Grupa MAC S.A.
25-561 Kielce, ul. Witosa 76
tel. 41 366 55 55, faks: 41 366 33 02
e-mail: kontakt@mac.pl, <http://www.mac.pl>

Spis treści

1. Cztery pory roku – jesień

Krótką powtórka zasad muzyki	4
<i>Szkolny rap</i>	7
Muzyka na dobry początek	10
Półton. Znaki chromatyczne	12
<i>Jesienne wędrowanie</i>	14
Sprawdź swoje wiadomości	
<i>Półton. Znaki chromatyczne</i>	16
Czar muzyki Mozarta	18
Instrumenty strunowe szarpane	20
Deszczowa muzyka	23

2. Cztery pory roku – zima

Instrumenty smyczkowe	25
<i>Smyczkowe opowieści</i>	27
Na zimowe dni i świąteczne wieczory	28
Rondo muzyczne	29
Potęga brzmienia Ludwiga van Beethovena	30
Pod batutą dyrygenta	32

3. Cztery pory roku – wiosna

Raz durowo, raz molowo	35
<i>Wiosenne dni</i>	36
Instrumenty strunowe uderzane	37
Sprawdź swoje wiadomości	
<i>Instrumenty strunowe</i>	38
Pokochać operę	40
Stanisław Moniuszko	43
<i>Straszny dworek</i>	44
Sprawdź swoje wiadomości	
<i>Opera, wielkie dzieło sceniczne</i>	48
Polskie pieśni i tańce regionalne	50

4. Cztery pory roku – lato

Jaka to piosenka?	52
<i>Słońce nas zaprasza</i>	54
ABC gitarzysty	56
Zaczynam grać	60
Notatki muzyczne	63

Krótką powtórka zasad muzyki

- 1 Uszereguj wartości rytmiczne nut zgodnie z czasem ich trwania, od najdłuższej do najkrótszej.

- 2 Uszereguj wartości rytmiczne pauz zgodnie z czasem ich trwania, od najkrótszej do najdłuższej.

- 3 „Po nitce do kłębka”.

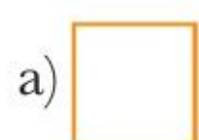
Połącz linią (nitką) nuty, a na jej końcu narysuj kłębek. Zsumuj czas trwania poszczególnych wartości rytmicznych umieszczonych na nitce i wpisz w kłębku odpowiadającą im jedną nutę o takim samym czasie trwania.

4 Wpisz oznaczenie taktowe podanych rytmów.

Co jest podstawą miary taktu w przykładzie a i b? Wpisz odpowiednią wartość rytmiczną w wyznaczonym miejscu.

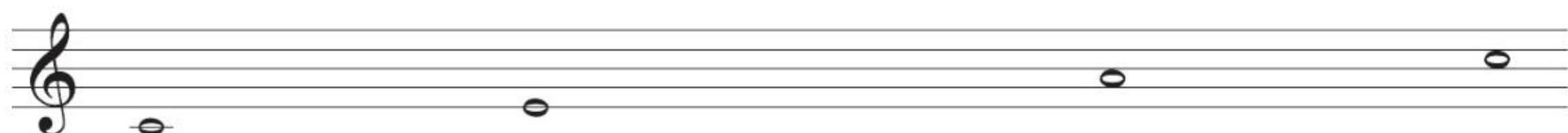
5 Uzupełnij rytmy brakującymi wartościami nut lub pauz, następnie je wyklaszcz.

6 Uzupełnij nuty i ich nazwy solmizacyjne w gamie C-dur (Do – Major), następnie zaśpiewaj nazwami solmizacyjnymi dźwięki gamy w górę i w dół.

7 Podpisz literowe nazwy dźwięków w gamie C-dur, następnie zgraj gamę na instrumencie.

- 8 Utwórz dwa zbiory: oznaczeń dynamicznych i określeń tempa. Poniżej zapisz ich polskie znaczenia.

mezzo forte	vivo	moderato	ritenuto
forte	allegro	mezzo piano	a tempo
crescendo	piano	diminuendo	andante
fortissimo	pianissimo	presto	largo

Oznaczenia dynamiki	Oznaczenia tempa

- 9 Rozpoznaj znaki notacji muzycznej i połącz je linią z właściwą nazwą.

1. 2.

repetycja

volta

fermata

Szkolny rap

Słowa: Maria Możdziej

Muzyka: Stefan Gąsieniec

moderato Dziewczynka

mf C 3 ————— G

Jes - teś ner - wo - wy, mo - że leń? Na kom - pu - te - rze ca - ły dzień?

Chłopiec 3 ————— G7 3 ————— C 3 —————

To za - le - ta, a nie wa - da! Cze - piasz się mnie? Nie wy - pa - da!

Dziewczynka C F G Chłopiec 3 ————— G 3 ————— C 3 —————

Nie kłóć - my się! Do - bra ra - da!

Dziewczynka C F G Chłopiec 3 ————— G 3 ————— C 3 —————

Nie kłóć - my się! Do - bra ra - da!

Razem C d7 e7 A7 d7 G7 C

Ra - zem za - wsze w ży - ciu łat - wiej zno - sić tros - ki i kło - po - ty.

C d7 e7 A7 d7 G7 C

Gdy się ro - bi coś we dwo - je, to po pros - tu pół ro - bo - ty.

C d7 e7 A7 d7 G7 C

Ra - zem za - wsze w ży - ciu raż - niej jest szy - bo - wać po - nad chmu - ry.

C d7 e7 A7 d7 G7 C

Nie bój się szkol - nych przy - jaź - ni, nie smuć się. Gło - wa do gó - ry!

Chłopiec

Ja wy - ma - gam ma - ło i nie o - cze - ku - ję wie - le. Pra - gnę dzie - lić się ra - doś - cią w dzień powszedni i w niedzielę.

Chcesz być mo - ją przy - ja - ciół - ką? Mo - żesz so - bie pa - plać w kół - ko.

Dziewczynka

The first staff of music is written on a five-line treble clef. It begins with a treble clef symbol. The melody consists of a series of eighth notes. The notes are: G4, A4, B4, C5, B4, A4, G4, F#4, E4, D4, C4, B3, A3, G3, F#3, E3, D3, C3, B2, A2, G2, F#2, E2, D2, C2, B1, A1, G1, F#1, E1, D1, C1, B0, A0, G0, F#0, E0, D0, C0, B-1, A-1, G-1, F#-1, E-1, D-1, C-1, B-2, A-2, G-2, F#-2, E-2, D-2, C-2, B-3, A-3, G-3, F#-3, E-3, D-3, C-3, B-4, A-4, G-4, F#-4, E-4, D-4, C-4, B-5, A-5, G-5, F#-5, E-5, D-5, C-5, B-6, A-6, G-6, F#-6, E-6, D-6, C-6, B-7, A-7, G-7, F#-7, E-7, D-7, C-7, B-8, A-8, G-8, F#-8, E-8, D-8, C-8, B-9, A-9, G-9, F#-9, E-9, D-9, C-9, B-10, A-10, G-10, F#-10, E-10, D-10, C-10, B-11, A-11, G-11, F#-11, E-11, D-11, C-11, B-12, A-12, G-12, F#-12, E-12, D-12, C-12, B-13, A-13, G-13, F#-13, E-13, D-13, C-13, B-14, A-14, G-14, F#-14, E-14, D-14, C-14, B-15, A-15, G-15, F#-15, E-15, D-15, C-15, B-16, A-16, G-16, F#-16, E-16, D-16, C-16, B-17, A-17, G-17, F#-17, E-17, D-17, C-17, B-18, A-18, G-18, F#-18, E-18, D-18, C-18, B-19, A-19, G-19, F#-19, E-19, D-19, C-19, B-20, A-20, G-20, F#-20, E-20, D-20, C-20, B-21, A-21, G-21, F#-21, E-21, D-21, C-21, B-22, A-22, G-22, F#-22, E-22, D-22, C-22, B-23, A-23, G-23, F#-23, E-23, D-23, C-23, B-24, A-24, G-24, F#-24, E-24, D-24, C-24, B-25, A-25, G-25, F#-25, E-25, D-25, C-25, B-26, A-26, G-26, F#-26, E-26, D-26, C-26, B-27, A-27, G-27, F#-27, E-27, D-27, C-27, B-28, A-28, G-28, F#-28, E-28, D-28, C-28, B-29, A-29, G-29, F#-29, E-29, D-29, C-29, B-30, A-30, G-30, F#-30, E-30, D-30, C-30, B-31, A-31, G-31, F#-31, E-31, D-31, C-31, B-32, A-32, G-32, F#-32, E-32, D-32, C-32, B-33, A-33, G-33, F#-33, E-33, D-33, C-33, B-34, A-34, G-34, F#-34, E-34, D-34, C-34, B-35, A-35, G-35, F#-35, E-35, D-35, C-35, B-36, A-36, G-36, F#-36, E-36, D-36, C-36, B-37, A-37, G-37, F#-37, E-37, D-37, C-37, B-38, A-38, G-38, F#-38, E-38, D-38, C-38, B-39, A-39, G-39, F#-39, E-39, D-39, C-39, B-40, A-40, G-40, F#-40, E-40, D-40, C-40, B-41, A-41, G-41, F#-41, E-41, D-41, C-41, B-42, A-42, G-42, F#-42, E-42, D-42, C-42, B-43, A-43, G-43, F#-43, E-43, D-43, C-43, B-44, A-44, G-44, F#-44, E-44, D-44, C-44, B-45, A-45, G-45, F#-45, E-45, D-45, C-45, B-46, A-46, G-46, F#-46, E-46, D-46, C-46, B-47, A-47, G-47, F#-47, E-47, D-47, C-47, B-48, A-48, G-48, F#-48, E-48, D-48, C-48, B-49, A-49, G-49, F#-49, E-49, D-49, C-49, B-50, A-50, G-50, F#-50, E-50, D-50, C-50, B-51, A-51, G-51, F#-51, E-51, D-51, C-51, B-52, A-52, G-52, F#-52, E-52, D-52, C-52, B-53, A-53, G-53, F#-53, E-53, D-53, C-53, B-54, A-54, G-54, F#-54, E-54, D-54, C-54, B-55, A-55, G-55, F#-55, E-55, D-55, C-55, B-56, A-56, G-56, F#-56, E-56, D-56, C-56, B-57, A-57, G-57, F#-57, E-57, D-57, C-57, B-58, A-58, G-58, F#-58, E-58, D-58, C-58, B-59, A-59, G-59, F#-59, E-59, D-59, C-59, B-60, A-60, G-60, F#-60, E-60, D-60, C-60, B-61, A-61, G-61, F#-61, E-61, D-61, C-61, B-62, A-62, G-62, F#-62, E-62, D-62, C-62, B-63, A-63, G-63, F#-63, E-63, D-63, C-63, B-64, A-64, G-64, F#-64, E-64, D-64, C-64, B-65, A-65, G-65, F#-65, E-65, D-65, C-65, B-66, A-66, G-66, F#-66, E-66, D-66, C-66, B-67, A-67, G-67, F#-67, E-67, D-67, C-67, B-68, A-68, G-68, F#-68, E-68, D-68, C-68, B-69, A-69, G-69, F#-69, E-69, D-69, C-69, B-70, A-70, G-70, F#-70, E-70, D-70, C-70, B-71, A-71, G-71, F#-71, E-71, D-71, C-71, B-72, A-72, G-72, F#-72, E-72, D-72, C-72, B-73, A-73, G-73, F#-73, E-73, D-73, C-73, B-74, A-74, G-74, F#-74, E-74, D-74, C-74, B-75, A-75, G-75, F#-75, E-75, D-75, C-75, B-76, A-76, G-76, F#-76, E-76, D-76, C-76, B-77, A-77, G-77, F#-77, E-77, D-77, C-77, B-78, A-78, G-78, F#-78, E-78, D-78, C-78, B-79, A-79, G-79, F#-79, E-79, D-79, C-79, B-80, A-80, G-80, F#-80, E-80, D-80, C-80, B-81, A-81, G-81, F#-81, E-81, D-81, C-81, B-82, A-82, G-82, F#-82, E-82, D-82, C-82, B-83, A-83, G-83, F#-83, E-83, D-83, C-83, B-84, A-84, G-84, F#-84, E-84, D-84, C-84, B-85, A-85, G-85, F#-85, E-85, D-85, C-85, B-86, A-86, G-86, F#-86, E-86, D-86, C-86, B-87, A-87, G-87, F#-87, E-87, D-87, C-87, B-88, A-88, G-88, F#-88, E-88, D-88, C-88, B-89, A-89, G-89, F#-89, E-89, D-89, C-89, B-90, A-90, G-90, F#-90, E-90, D-90, C-90, B-91, A-91, G-91, F#-91, E-91, D-91, C-91, B-92, A-92, G-92, F#-92, E-92, D-92, C-92, B-93, A-93, G-93, F#-93, E-93, D-93, C-93, B-94, A-94, G-94, F#-94, E-94, D-94, C-94, B-95, A-95, G-95, F#-95, E-95, D-95, C-95, B-96, A-96, G-96, F#-96, E-96, D-96, C-96, B-97, A-97, G-97, F#-97, E-97, D-97, C-97, B-98, A-98, G-98, F#-98, E-98, D-98, C-98, B-99, A-99, G-99, F#-99, E-99, D-99, C-99, B-100, A-100, G-100, F#-100, E-100, D-100, C-100, B-101, A-101, G-101, F#-101, E-101, D-101, C-101, B-102, A-102, G-102, F#-102, E-102, D-102, C-102, B-103, A-103, G-103, F#-103, E-103, D-103, C-103, B-104, A-104, G-104, F#-104, E-104, D-104, C-104, B-105, A-105, G-105, F#-105, E-105, D-105, C-105, B-106, A-106, G-106, F#-106, E-106, D-106, C-106, B-107, A-107, G-107, F#-107, E-107, D-107, C-107, B-108, A-108, G-108, F#-108, E-108, D-108, C-108, B-109, A-109, G-10

[illegible]

The first staff of music is written on a single five-line staff with a treble clef. It contains four measures of music. The first measure begins with a whole rest. The second measure contains a half note G4 (one line below the staff) and a half note A4 (one line below the staff, with a flat sign). The third measure contains a half note G4 (one line below the staff) and a half note F#4 (one line below the staff, with a sharp sign). The fourth measure contains a half note G4 (one line below the staff) and a half note A4 (one line below the staff, with a flat sign). The staff ends with a double bar line.

Chłopiec

Razem

The first line of musical notation is on a single staff. It contains seven measures of music, each with a chord symbol above it: C, d7, e7, A7, d7, G7, and C. The notes are as follows: Measure 1 (C): C4 (quarter), E4 (quarter), G4 (quarter). Measure 2 (d7): D4 (quarter), F4 (quarter), G4 (quarter). Measure 3 (e7): E4 (quarter), G4 (quarter), A4 (quarter). Measure 4 (A7): A4 (quarter), C5 (quarter), E4 (quarter). Measure 5 (d7): D4 (quarter), F4 (quarter), G4 (quarter). Measure 6 (G7): G4 (quarter), B4 (quarter), D5 (quarter). Measure 7 (C): C4 (quarter), E4 (quarter), G4 (quarter).

8

1. Jesteś nerwowo? Może leń?
Na komputerze cały dzień?
To zaleta, a nie wada!
Czepiasz się mnie? Nie wypada!
Nie kłóćmy się! Dobra rada!

Refren:

Razem zawsze w życiu łatwiej znosić troski i kłopoty.
Gdy się robi coś we dwoje, to po prostu pół roboty.
Razem zawsze w życiu różniej jest szybować ponad chmury.
Nie bój się szkolnych przyjaźni, nie smuć się. Głowa do góry!

2. Ja wymagam bardzo mało i nie oczekuję wiele.
Pragnę dzielić się radością w dzień powszedni i w niedzielę.
Chcesz być moją przyjaciółką? Możesz sobie paplać w kółko.
Możesz szeptać mi do ucha i tak chętnie cię wysłucham.
3. A czy szepniesz mi do ucha, kto na kogo dziś się gniewa?
Z kim Anusia będzie śpiewać? Kto dziś komu strzelił gola?
Czy nauką się nie brzydzisz, dobrych stopni się nie wstydzisz?
Z kim zatańczysz na zabawie? „Co takiego piszczy w trawie”?
4. Tak! Po sprawie! W piątek, świątek i w niedzielę?
Dobrze! Będę przyjacielem. Może wreszcie mnie wysłuchasz?

Refren:

Razem zawsze w życiu łatwiej, znosić troski i kłopoty.
Gdy się robi coś we dwoje, to po prostu pół roboty.
Razem zawsze w życiu różniej jest szybować ponad chmury.
Nie bój się szkolnych przyjaźni, nie smuć się. Głowa do góry!

Rap – styl muzyczny
polegający
na ekspresyjnej melodeklamacji
rymowanych tekstów.

Eminem

Muzyka na dobry początek

- 1 Spośród podanych nazw stanów emocjonalnych podkreśl te, które towarzyszą ci podczas słuchania utworu Luigi Boccheriniego *Menuet z Kwintetu smyczkowego E-dur nr 5, op. 15*.

złość

radość

gniew

zachwyt

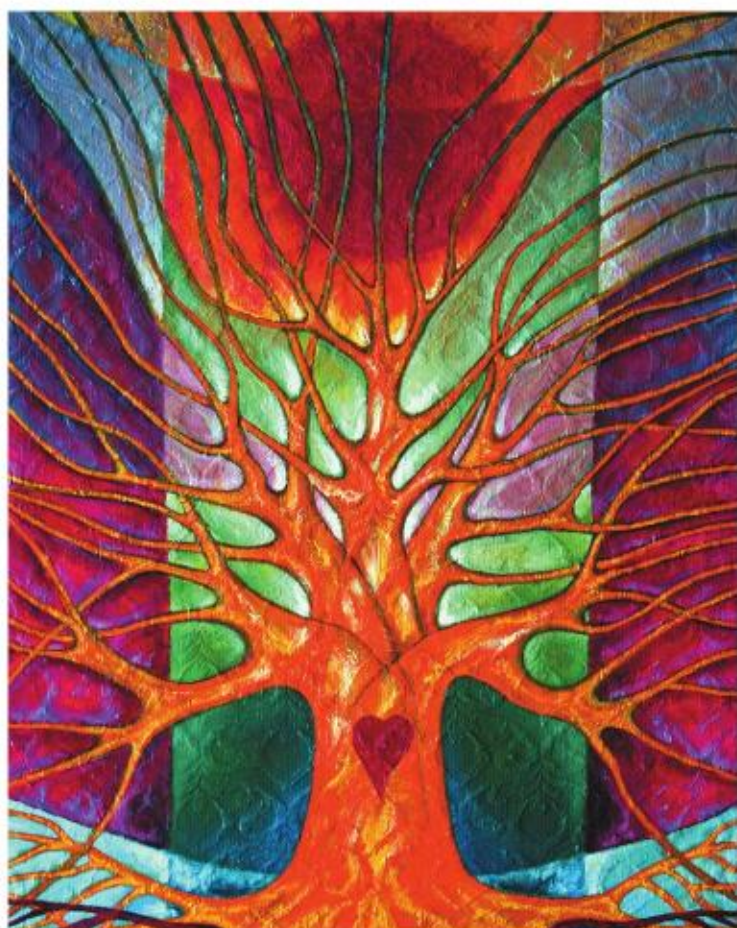
strach

szczęście

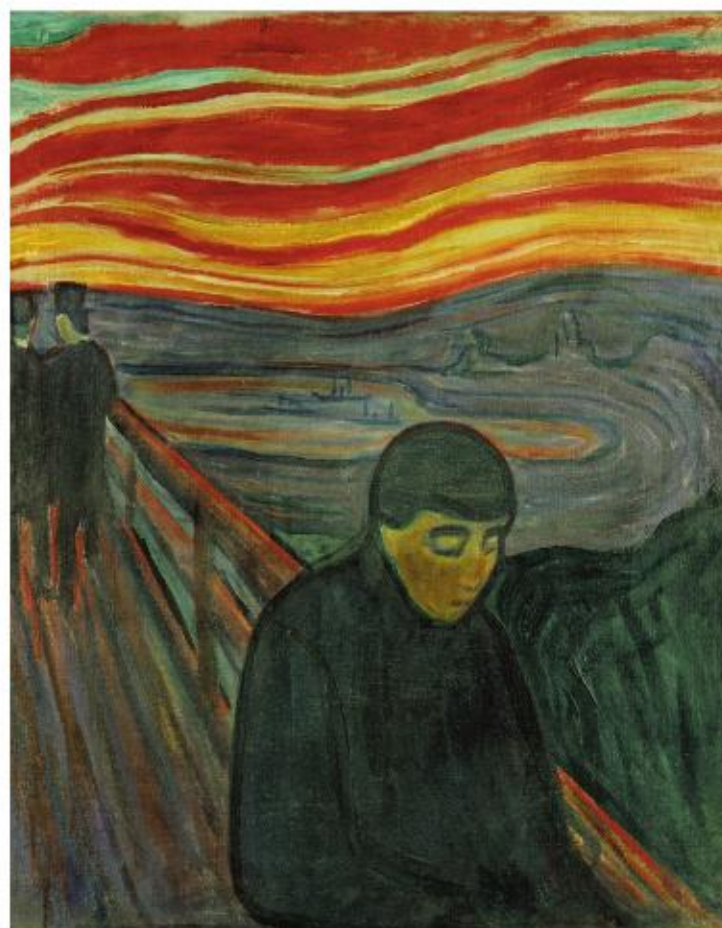
smutek

zadowolenie

- 2 Określ nastrój, jaki towarzyszy ci podczas słuchania utworu Tomaso Albinoni *Adagio*.

Wojtek Kowalski, *Radość*

Edward Munch, *Rozpacz*

- 3 Sporządź listę utworów, które wprowadzają cię w dobry nastrój, relaksują lub sprzyjają lepszej koncentracji uwagi.

- 4 Określ kształtem i barwą emocje, jakie wywołuje w tobie utwór Alessandro Marcello *Koncert obojowy d-moll*, część *Andante e spiccato*.

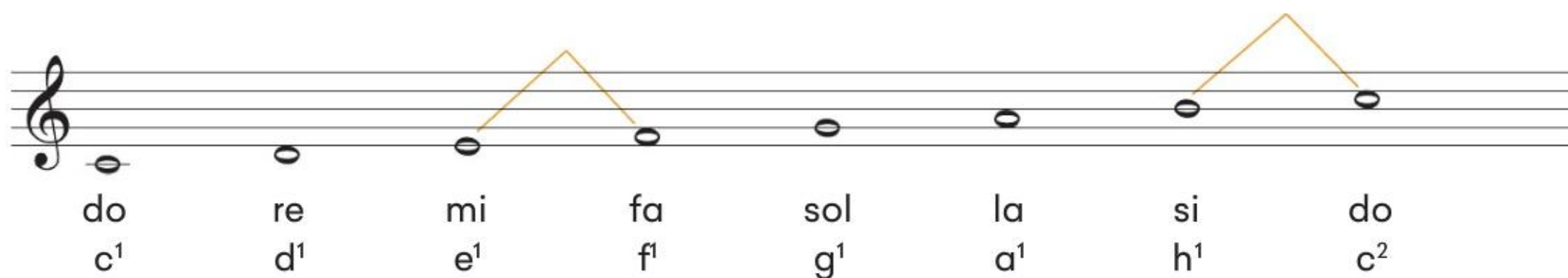
Barwy wyrażające radość: „cukierkowe”, błyszczące, zwykle ciepłe
Kształty wyrażające radość: elementy kształtne, idealnie proporcjonalne

Barwy wyrażające smutek: zimne, matowe, odcienie czerni i bieli
Kształty wyrażające smutek: elementy zniekształcone, nieproporcjonalne

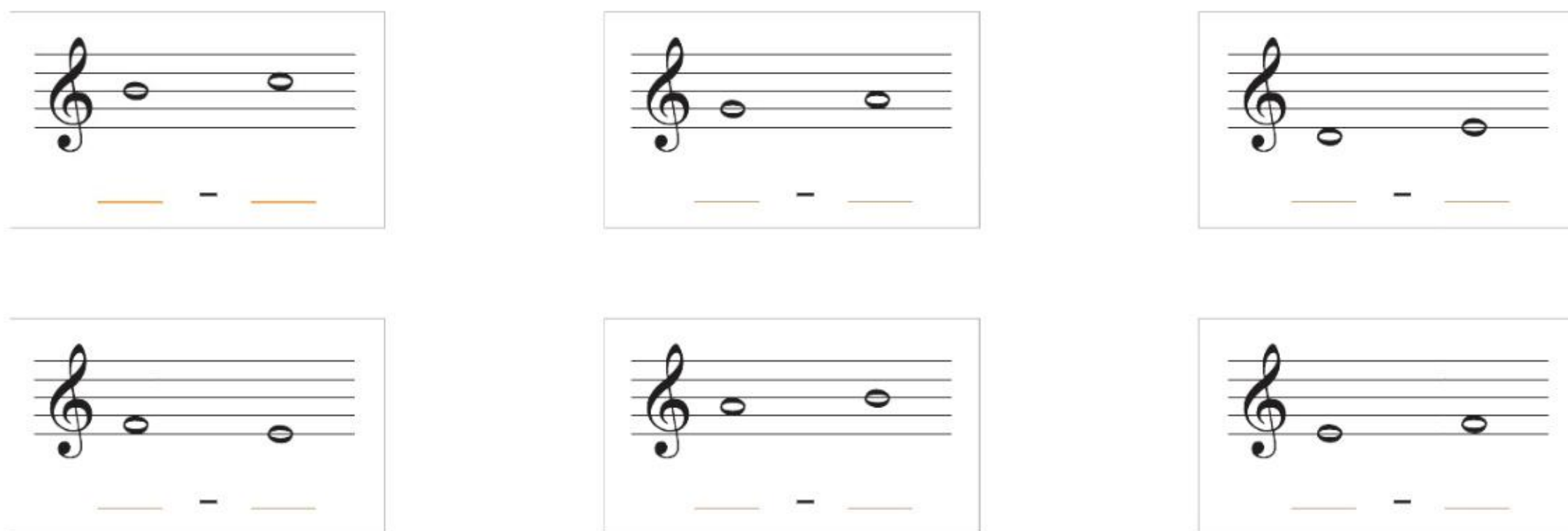

Półton. Znaki chromatyczne

- 1 Zagraj na flecie lub dzwonekach gamę C-dur. Wsłuchaj się w brzmienie półtonów i całych tonów.

- 2 Podpisz nuty nazwami literowymi. Określ odległość między nimi (półton / cały ton), następnie zamaluj czerwonym kolorem ramki z półtonami, a niebieskim kolorem – ramki z całymi tonami.

- 3 Odszukaj w zapisie muzycznym znaki chromatyczne i otocz je pętlą. Jakiego jest ich znaczenie w muzyce?

Habanera

Georges Bizet

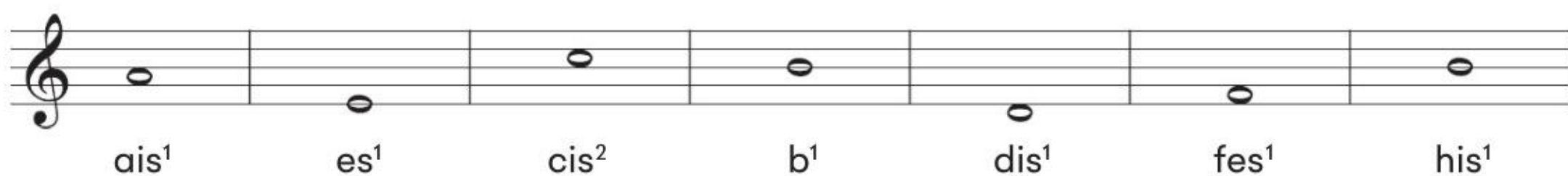
moderato

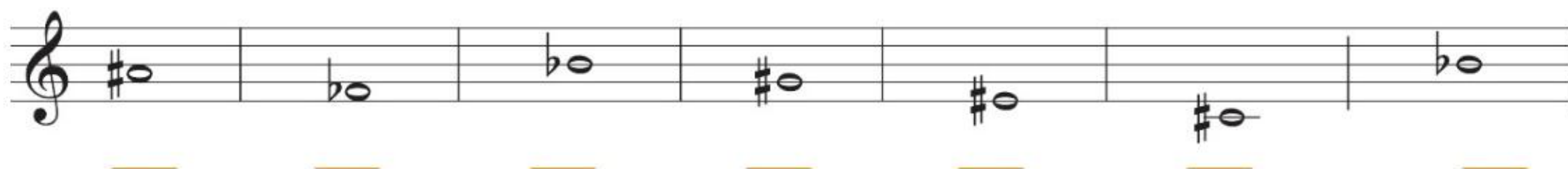
- 4 Poćwicz pisownię znaków chromatycznych.

- 5 Przeczytaj nazwy nut. Przed każdą z nich napisz właściwy znak chromatyczny.

- 6 Pod każdą nutą napisz jej nazwę, następnie zagraj dźwięki na dzwonkach chromatycznych.

- 7 Zagraj na instrumencie fragment *Serenady* Józefa Haydna. Zwróć uwagę na znak przykluczowy występujący w zapisie muzycznym.

Serenada

moderato

Józef Haydn

Jesienne wędrowanie

Muzyka: Mirosław Ziąber
Słowa: Jadwiga Koczanowska

moderato

The musical score is written for a single melodic line in 4/4 time, key of B-flat major. It begins with a *moderato* tempo marking and a *mf* dynamic. The melody is composed of eighth and quarter notes, with some triplet markings. Chords are indicated above the staff: B, C, a, D7, g, C7, F, d, g, B/C, F, d, g, C7, F, D7/Fis, g, A, d7, H0, B/C, C, B, C4, F, B, g, C7, F, Es/F. The lyrics are written below the staff, with syllables aligned with the notes. The score ends with a double bar line.

mf B C a D7 g C7

F *mf* F d 3 g B/C 3

Na je - sien - ną wy - cie - czkę wy - ru - sza - my o św - cie,

F d 3 g C7 F D7/Fis 3

chce - my prze - żyć spo - tka - nie z przy - ro - dą. Mgie - łki zwie - wne, sre - brzy - ste

g A 3 d7 H0 3 B/C C

nad u - śpio - ną do - li - ną za - chwy - ca - ją nas swo - ją u - ro - dą.

B C4 F B g C7 F Es/F

Je - sien - ne wę - dró - wki, je - sien - ne wy - cie - czki, je - sien - ne wy - pra - wy w nie - zna - ne.

B C4 F B g C7 F

Jak mi - ło iść ra - zem przez świat ko - lo - ro - wy i zbie - rać brą - zo - we ka - szta - ny.

1. Na jesienną wycieczkę wyruszamy o świcie,
chcemy przeżyć spotkanie z przyrodą.
Mgiełki zwiewne, srebrzyste nad uśpioną doliną
zachwycają nas swoją urodą.

Refren:

Jesienne wędrowniki, jesienne wycieczki,
jesienne wyprawy w nieznane.
Jak miło iść razem przez świat kolorowy
i zbierać brązowe kasztany.

2. Wędrujemy przez lasy, strojne w barwy ogniste,
babie lato w czupryny się wplata.
Tu borowik dostojny, tam muchomor wesoły,
nad głowami gromadka skrzydlata.

Refren:

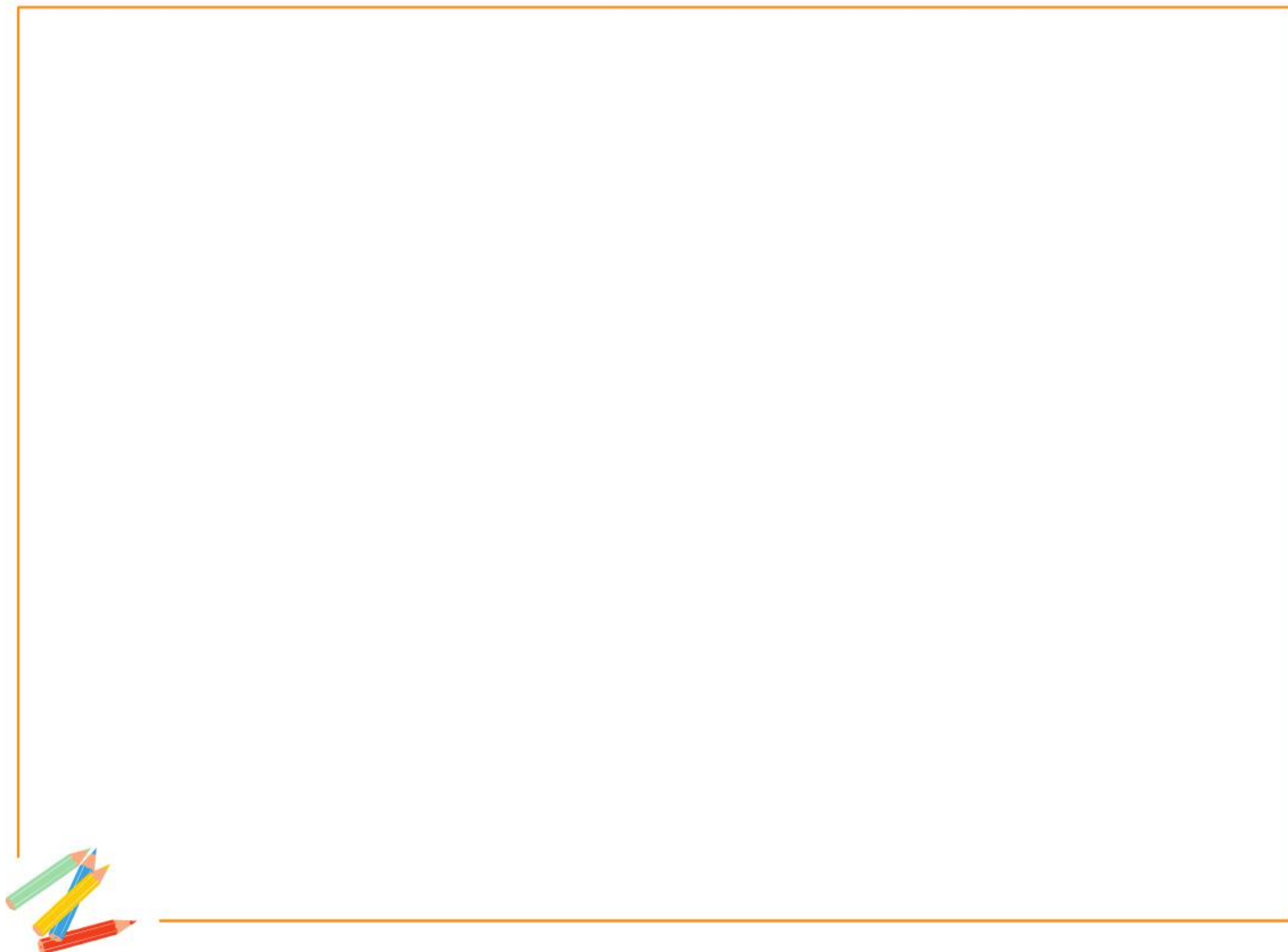
Jesienne wędrowki, jesienne wycieczki...

3. Jak to dobrze wieczorem przy ognisku odpocząć,
jeść ziemniaki pieczone w popiele,
patrzeć w niebo gwiaździste, snuć bajeczne marzenia,
kolorowe jak liście jesienne.

Refren:

Jesienne wędrowki, jesienne wycieczki...

- 8 Wykonaj tryptyk* do tekstu piosenki *Jesienne wędrowanie*, w którym kolejne części odzwierciedlać będą treść zwrotek piosenki.

* tryptyk – obraz (także rzeźba) złożony z trzech części, stanowiących jedną kompozycję.

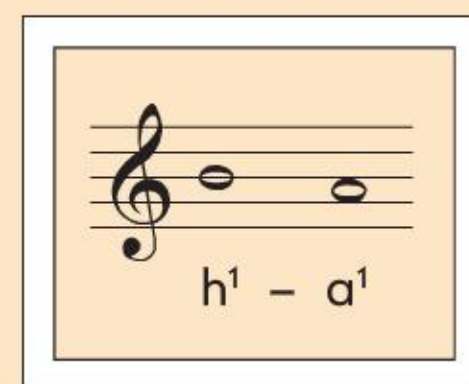
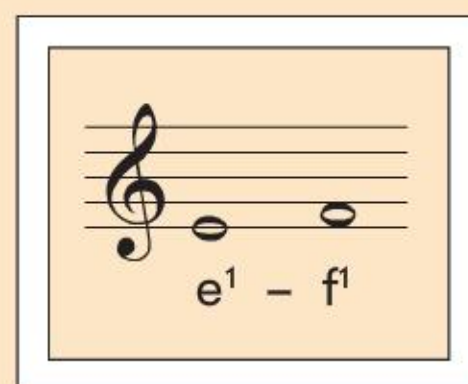
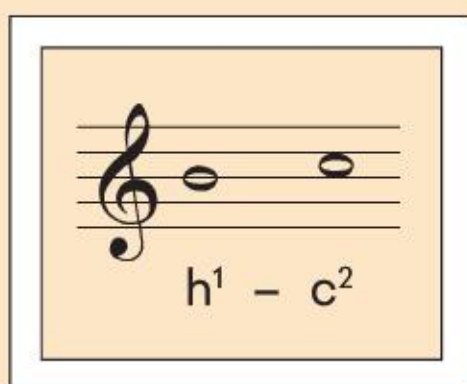
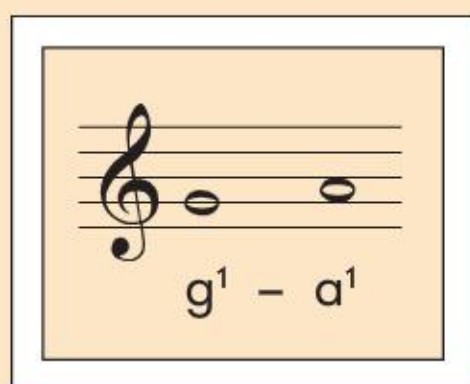
Półton. Znaki chromatyczne

- 1 Przeczytaj zadania i podkreśl to, które jest prawdziwe.

W gamie C-dur półtony występują między II – III, V – VI stopniem gamy.

W gamie C-dur półtony występują między III – IV, VII – VIII stopniem gamy.

- 2 Określ odległość między dźwiękami (półton, cały ton) i zamaluj dowolnym kolorem ramki zawierające przykłady półtonów.

- 3 Wykreśl w zdaniach wyrazy wprowadzające fałsz.

Krzyżyk podwyższa / obniża dźwięk o pół tonu.

Bemol podwyższa / obniża dźwięk o pół tonu.

- 4 Przeczytaj kolejno nazwy nut, następnie wstaw przed nimi właściwy znak chromatyczny, aby ich nazwa była zgodna z zapisem nutowym.

- 5 Napisz na pięciolinii nuty zgodnie z ich nazwą. Pamiętaj o uwzględnieniu w zapisie odpowiednich znaków chromatycznych.

- 6 Napisz przed jedną z nut taki znak chromatyczny, aby powstała między dźwiękami odległość półtonu.

- 7 Zaznacz krzyżykiem zdania prawdziwe.

- Znaki chromatyczne przykluczowe obowiązują przez cały utwór.
- Znaki chromatyczne przykluczowe obowiązują do końca taktu.
- Znaki chromatyczne przygodne obowiązują przez cały utwór.
- Znaki chromatyczne przygodne obowiązują do końca taktu.

☐
☐
☐
☐

- 8 Podpisz nuty nazwami literowymi. Zwróć uwagę na znaki chromatyczne przygodne i przykluczowe.

Czar muzyki Mozarta

- 1 Podkreśl narodowość Wolfganga Amadeusza Mozarta.

niemiecka

austriacka

włoska

polska

- 2 Spośród podanych utworów wybierz te, które znalazły się w twórczości kompozytora i otocz je pętlą.

opery

balety

musicale

symfonie

fugi

koncerty instrumentalne

pieśni

msze

- 3 Napisz tytuł znanej opery Wolfganga Amadeusza Mozarta.

- 4 Zagrajcie w zespole temat z I części *Sonaty fortepianowej* Wolfganga Amadeusza Mozarta.

Sonata fortepianowa

fragment

Wolfgang Amadeusz Mozart

andante

p

5 Wpisz rozwiązanie haseł w okienka. Litery z kolorowych pól utworzą nazwę epoki, w której tworzył Wolfgang Amadeusz Mozart.

- 1** Miejsce urodzenia Wolfganga Amadeusza Mozarta.
- 2** Jedno z imion Mozarta.
- 3** ... nr 40 *g-moll KV 550*, utwór wysłuchany na lekcji.
- 4** Tytuł znanego filmu w reżyserii Milosa Formana opowiadającego o życiu Mozarta.
- 5** Mozart komponował je na różne instrumenty solowe.

1	4							
2			2			3		
3		5	9					
4								8
5	1			6				7

Rozwiązanie:

1	2	3	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---	---

Kącik melomana

6 Na okładkach płyt wypisz tytuły utworów W. A. Mozarta wysłuchanych na lekcjach. Kącik melomana możesz uzupełniać przez cały rok.

Instrumenty strunowe szarpane

- 1 Otocz pętlą instrumenty strunowe szarpane.

- 2 Podpisz zaznaczone części gitary.

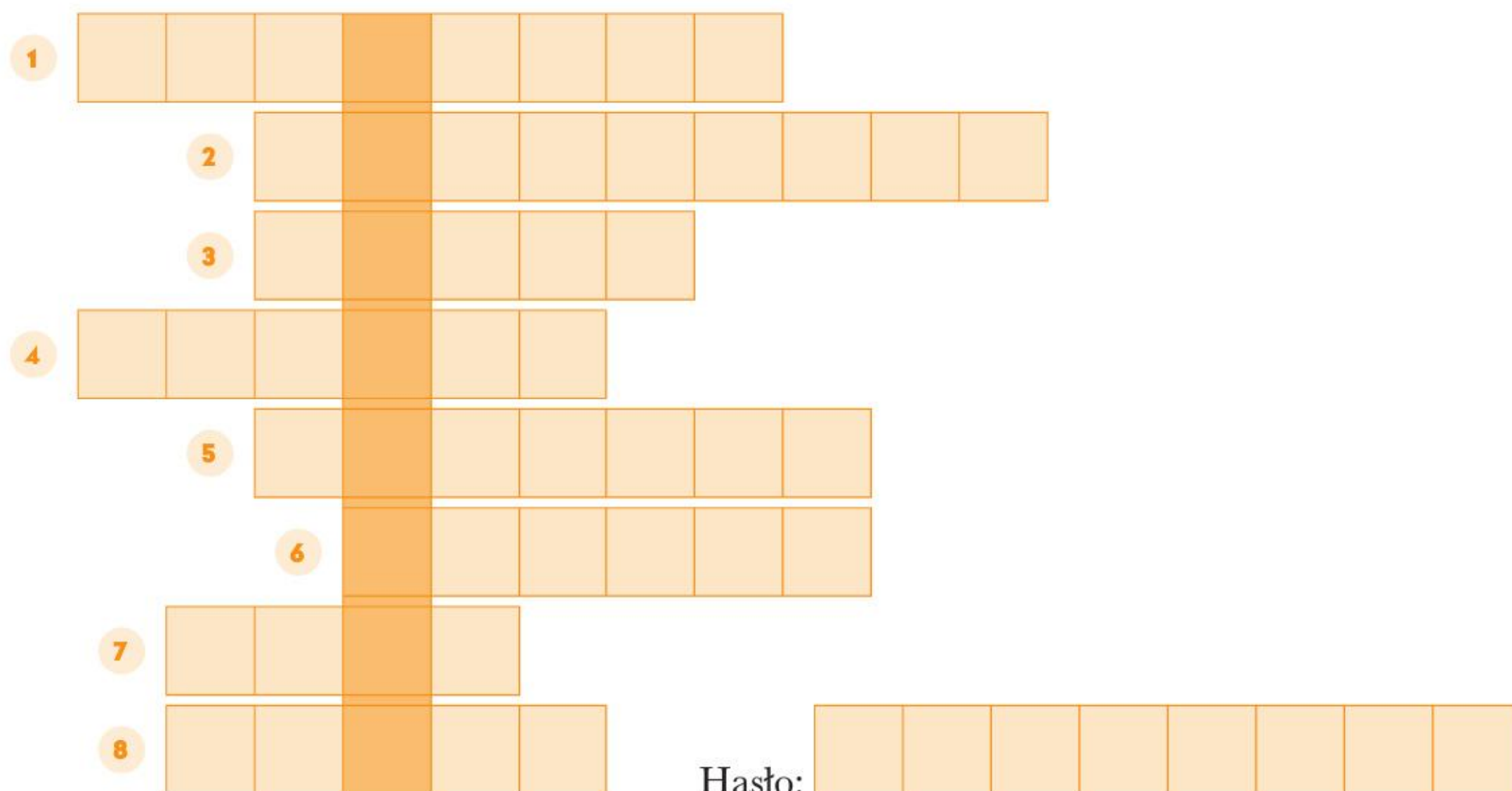

3 Uzupełnij informacje o gitarze.

Gitara należy do grupy instrumentów _____ szarpanych. Instrument posiada _____ strun szarpanych palcami lub _____. Brzmienie dźwięków jest wzmacniane przez _____. Na gryfie gitary umieszczone są małe metalowe listewki (progi), które ułatwiają gitarzyście ustalenie _____.

4 Rozwiąż hasła logogryfu. Litery w kolorowych kratkach czytane pionowo utworzą nazwę instrumentu strunowego szarpanego. Napisz krótką informację na jego temat.

- 1** Przyrząd służący do szarpania strun w czasie gry na gitarze.
- 2** Technika wykonawcza polegająca na szybkim prześlizgiwaniu się palców po strunach.
- 3** Instrument strunowy szarpany, który posiada 46 kolorowych strun.
- 4** Część gitary wieńcząca gryf.
- 5** Jimi – legendarny gitarzysta rockowy.
- 6** Źródło dźwięku w gitarze.
- 7** Drewniana część gitary, na której rozciągnięte są struny.
- 8** Instrument strunowy szarpany o okrągłym korpusie z jednej strony pokryty napiętą membraną.

- 5 Zagrajcie w dwóch grupach popularny motyw muzyczny utworu gitarowego Vincenta Gomeza *Romance de amor*. Grupa I zagra melodię na dzwonkach lub flecie, grupa druga zagra rytm ćwierćnutowy, szarpiąc palcem gumkę recepturkę naciągniętą na kubeczek lub rozciągniętą na palcu wskazującym i kciuku.

Romance de amor

Muzyka i słowa: Vincente Gomez, Abe Tuvim

Wydawca: Mills Music Inc. adm. by Fanfan Music Liechti & Cie

Subwydawca: Schubert Music Publishing Sp. z o.o.

- 6 Przypomnij znaczenie kropki przy nucie i pauzie. Wpisz w okienko odpowiednią wartość rytmiczną, aby łączny czas trwania nut i pauz był równy nucie lub pauzie z kropką.

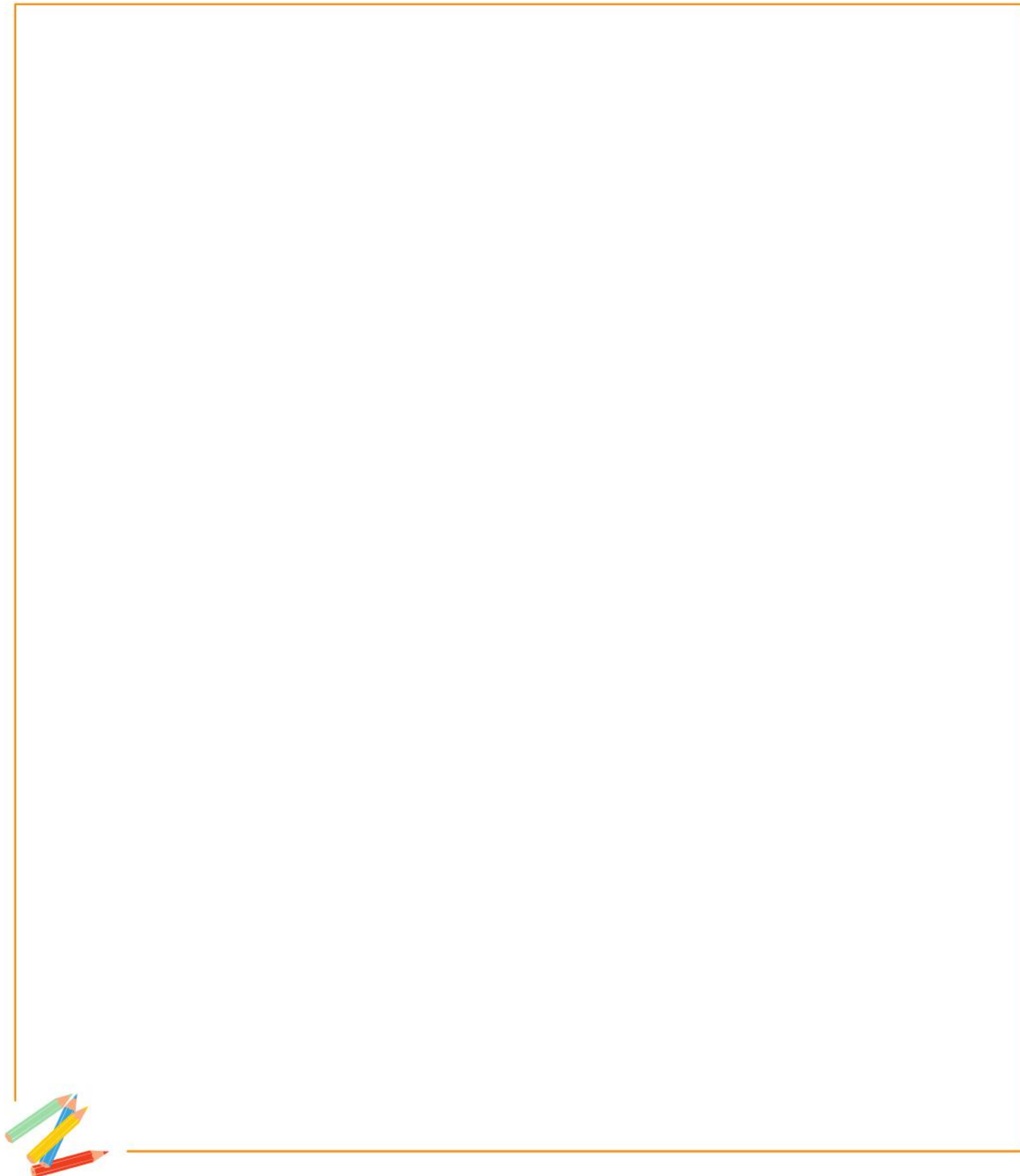
$\text{♩.} = \text{♩} + \square$
$\text{♪.} = \text{♪} + \square$
$\text{♫.} = \text{♫} + \square$
$\text{—·} = \text{—} + \square$

$\text{♩.} = \text{♩} + \square$
$\text{♩.} = \text{♩} + \square$
$\text{♫.} = \text{♫} + \square$
$\text{—·} = \text{—} + \square$

Kropka przy nucie lub pauzie przedłuża czas jej trwania o połowę wartości rytmicznej.

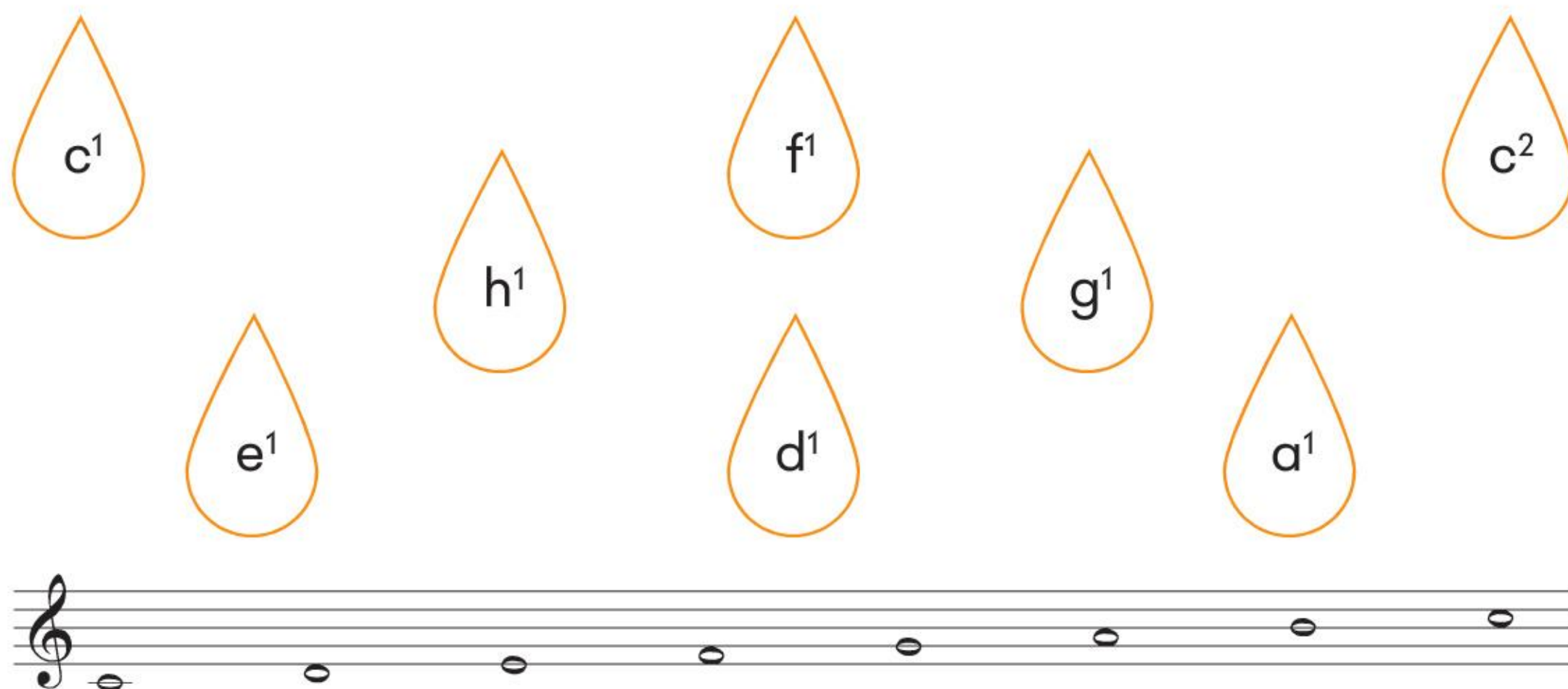
Deszczowa muzyka

- 1 Słuchając utworu Fryderyka Chopina *Preludium Des-dur Deszczowe*, narysuj własną kompozycję fantastyczną*.

* kompozycja fantastyczna – w malarstwie kompozycja łącząca elementy rzeczywiste i fantastyczne

- 2 Połącz muzyczne krople deszczu z odpowiednimi nutami na pięciolinii.

- 3 Powiedz rytmicznie fragment wiersza Doroty Gellner *Deszczowe róże*, akompaniując na trójkacie, następnie spróbuj ułożyć do niego melodię.

3/4 Na u - li - ce, na pod-wó - rze rzu-ca deszcz desz - czo - we ró - że.

Ka-żda mo - kra jest o - kro - pnie, li - ście ma jak sre-brne kro - ple.

- 4 Który z podanych rytmów pasuje do tekstu przysłowia? Podziel wyrazy na sylaby i zapisz je pod wartościami rytmicznymi.

Deszcz w początkach listopada mroźny styczeń zapowiada.

3/4 [Rhythm notation: quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, quarter, quarter, quarter]

3/4 [Rhythm notation: quarter, quarter, eighth, eighth, quarter, quarter, quarter, quarter]

- 5 Zrytmizuj tekst przysłowia i spróbuj zapisać jego rytm znakami graficznymi nut i pauz.

Gdy listopad z deszczem, grudzień zwykle z wiatrem.

Instrumenty smyczkowe

- 1 Uzupełnij informacje o instrumentach smyczkowych.

Źródłem dźwięku w instrumentach strunowych jest _____.

Dźwięk z instrumentów smyczkowych wydobywa się przez pocieranie strun _____ . Technika gry polegająca na wydobyciu dźwięku przez szarpnięcie strun palcami to _____.

_____ to rzemieślnik budujący i naprawiający instrumenty smyczkowe.

- 2 Nazwij oznaczone części skrzypiec.

- 3 Rozpoznaj przedstawione instrumenty smyczkowe i wpisz ich nazwy w wyznaczonym miejscu.

4 Przeczytaj zdania i sprawdź ich poprawność. Wpisz w okienko literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, i literę F, jeśli jest fałszywe.

- W skład kwartetu smyczkowego wchodzi: dwoje skrzypiec, altówka i wiolonczela.
- Altowiolista to muzyk grający na altówce.
- Brzmienie kontrabasów jest wyższe niż brzmienie wiolonczeli.
- Cykl koncertów Antonia Vivaldiego *Cztery pory roku* skomponowany jest na skrzypce.
- Źródłem dźwięku w instrumentach strunowych smyczkowych jest smyczek.
- Instrumenty smyczkowe tworzą w orkiestrze symfonicznej najliczniejszą grupę.

5 Rozwiąż krzyżówkę. Litery z kolorowych pól utworzą hasło.

- 1 Muzyk grający na altówce.
- 2 Część skrzypiec z otworami do zaczepiania strun.
- 3 Instrument przypominający skrzypce, lecz nieco większy i o niższym brzmieniu.
- 4 Sztuka gry na skrzypcach.
- 5 Henryk, wybitny skrzypek i kompozytor polski.
- 6 Dolna część smyczka, która przytrzymuje pasmo włosów.

1												
2												
3												
4												
5												
6												

Hasło:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Smyczkowe opowieści

Muzyka: Stefan Gąsieniec

Słowa: Danuta Zawadzka

moderato

mf G C D7 G C G

Ref.: W fil - har - mo - nii peł - na sa - la, bo na sce - nie kon-cert trwa. Już u -

G C D7 G C G E7-9

cich-ły grom - kie bra - wa, to smycz-ko-wy kwar-tet gra. Pier - wsze skrzyp - ce

a7 D7 E7-9 a7 D7 C D7

gra - ją so - lo i ut - wo - ru kreś - lą li - nię. Dru - gie skrzyp - ce

G E7 a7 D7 G E7-9

się włą-cza - ją... Już me - lo-dia dźwięcz-na pły - nie. Na al - tów - kę

a7 D7 E7-9 a7 D7 C D7

przy - szła po - ra, cho - ciał gra na dru - gim pla - nie, ła - god - niej - szą,

G E7 a7 D7 G

głęb - szą bar - wą pi - sze swój a - kom - pa - nia - ment.

Refren:

W filharmonii pełna sala,
Bo na scenie koncert trwa.
Już ucichły gromkie brawa,
to smyczkowy kwartet gra.

1. Pierwsze skrzypce grają solo
i utworu kreślą linię.
Drugie skrzypce się włączają...
Już melodia dźwięczna płynie.
Na altówkę przysłała pora
(choć gra na drugim planie),
łagodniejszą, głębszą barwą
pisze swój akompaniament.

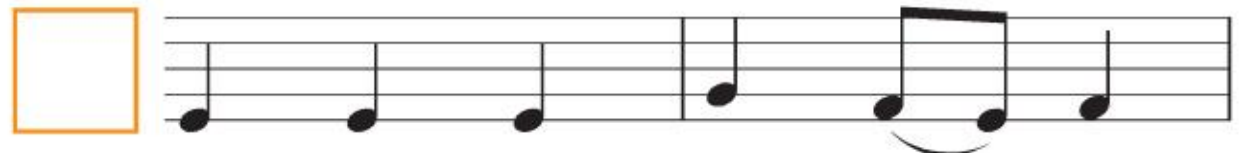
Refren:

W filharmonii pełna sala...

2. Wiolonczela nie próżnuje,
niskim dźwiękiem się odzywa.
Czasem tylko takt zaznaczy,
czasem się na solo zrywa.
A kontrabas? On też przecież
Jest smyczkowym instrumentem.
On nie zagra, bo w kwartecie
wszystkie miejsca są zajęte.

Na zimowe dni i świąteczne wieczory

- 1 Ułóż we właściwej kolejności fragmenty zapisu nutowego kolędy *Lulajże, Jezuniu*. Oznacz fragmenty cyframi od 1 do 4, następnie zaśpiewaj melodię na sylabie „la”.

- 2 Przeczytaj wiersz Tadeusza Kubiaka *Wieczór wigilijny* na tle wybranej kolędy.

*Biały obrus lśni na stole,
pod obrusem siano.
Płoną świece na choince,
co tu przyszła rano.*

*Na talerzu kluski z makiem,
karp jak księżyc srebrny.
Zasiadają wokół stołu
dziadek z babcią, krewni (...)*

- 3 Opisz jeden z bożonarodzeniowych zwyczajów kultywowanych w twoim domu.

Rondo muzyczne

- 1 Pokoloruj ramkę z właściwym schematem budowy ronda.

- 2 Zagrajcie rondo rytmiczne, wykorzystując dowolne instrumenty perkusyjne.

refren

kuplet I

kuplet II

kuplet III

- 3 Wysłuchaj utworu *Kukułka*, którego kompozytorem jest Louis-Claude Daquin i zapisz schemat budowy tego muzycznego ronda.

Potęga brzmienia muzyki Ludwiga van Beethovena

- 1** Rozwiąż quiz muzyczny o życiu i twórczości kompozytora. Za każdą prawidłową odpowiedź przydziel jeden punkt.

1. W którym roku urodził się Ludwig van Beethoven?

- a) 1770
- b) 1827
- c) 1792

2. W jakim mieście urodził się Ludwig van Beethoven?

- a) w Bonn
- b) w Eisenach
- c) w Wiedniu

3. Jakiej narodowości był Ludwig van Beethoven?

- a) austriackiej
- b) francuskiej
- c) niemieckiej

4. W jakiej epoce żył i tworzył Ludwig van Beethoven?

- a) barok
- b) klasycyzm
- c) romantyzm

5. Na jaki instrument Ludwig van Beethoven skomponował *Sonatę Księżycową*?

- a) na skrzypce
- b) na fortepian
- c) na klarnet

6. Ile symfonii napisał Ludwig van Beethoven?

- a) sześć
- b) dziesięć
- c) dziewięć

7. W której z symfonii Ludwig van Beethoven zilustrował muzyką piękny obraz natury?

- a) w VI
- b) w IX
- c) w V

8. Jakiej kompozycji nie napisał Ludwig van Beethoven?

- a) symfonii
- b) sonaty
- c) poematu symfonicznego

9. Ludwig van Beethoven cierpiał na zanik

- a) wzroku.
- b) słuchu.
- c) smaku.

10. W jakim mieście zmarł Ludwig van Beethoven?

- a) w Bonn
- b) w Eisenach
- c) w Wiedniu

Punktacja

Zad. 1	Zad. 2	Zad. 3	Zad. 4	Zad. 5	Zad. 6	Zad. 7	Zad. 8	Zad. 9	Zad. 10

10–9 punktów

Wspaniale, można powiedzieć o tobie „młody meloman”.

8–7 punktów

Bardzo dobrze, zachęcam cię do poszerzania swojej wiedzy i częstego słuchania muzyki.

6–5 punktów

Wynik na średnim poziomie, warto uzupełnić swoją wiedzę, pozyskując informacje, np. na stronach WWW.

Poniżej 5 punktów

Przeczytaj jeszcze raz informacje o życiu i twórczości Ludwiga van Beethovena zamieszczone w podręczniku (strona 69–72), następnie spróbuj rozwiązać quiz ponownie.

Pod batutą dyrygenta

1 Spośród wyrazów wybierz i podkreśl te, które kojarzą ci się z orkiestrą. Wyjaśnij ich znaczenie.

rap

filharmonia

dyrygent

choreograf

partytura

koncertmistrz

scenografia

primabalerina

2 Rozwiąż krzyżówkę. Litery z kolorowych kratek czytane poziomo utworzą hasło.

- 1 Występ orkiestry.
- 2 Reprezentuje muzyków w orkiestrze.
- 3 Kieruje orkiestrą.
- 4 Najliczniejsza grupa instrumentów w orkiestrze.
- 5 Pałeczka do dyrygowania.
- 6 Nuty z rozpisanymi głosami wszystkich instrumentów orkiestry.

1

2

3

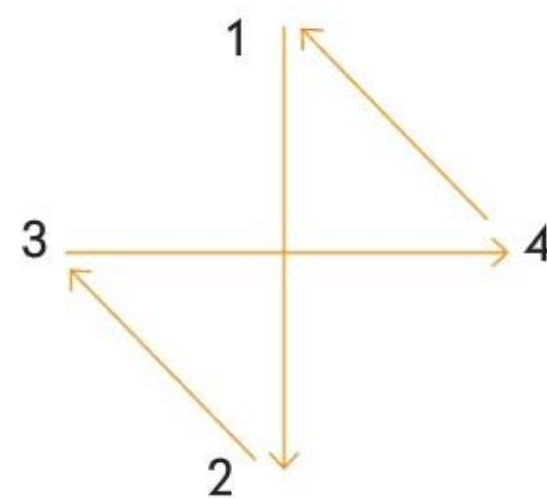
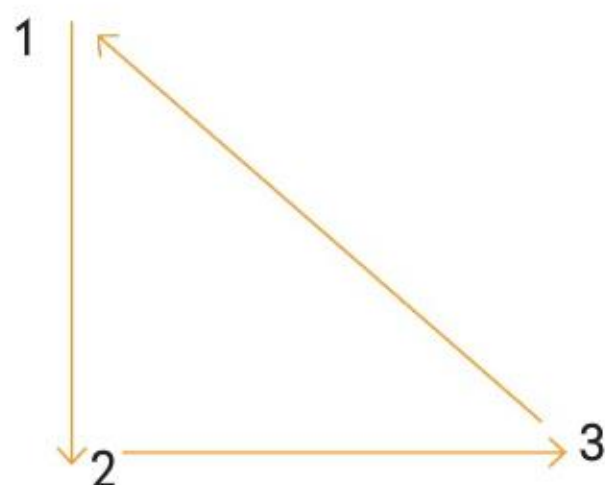
4

5

6

Hasło:

- 3 Podzielcie zespół klasowy na cztery sekcje instrumentalne. Wybierzcie wśród kolegów dyrygenta orkiestry. Przy dźwiękach muzyki symfonicznej naśladowujcie grę na instrumentach. Dyrygent ruchami rąk pomoże utrzymać wam właściwe tempo i włączyć się do gry w odpowiednich momentach. Przed zabawą przypomnijcie schematy taktowania.

- 4 Zaprojektuj afisz koncertu orkiestry symfonicznej.

- 5 Zagraj utwór Piotra Czajkowskiego *Uwertura Rok 1812* op. 49 na orkiestrę symfoniczną. Zwróć uwagę na artykulację legato i staccato.

Uwertura Rok 1812 op. 49

Piotr Czajkowski

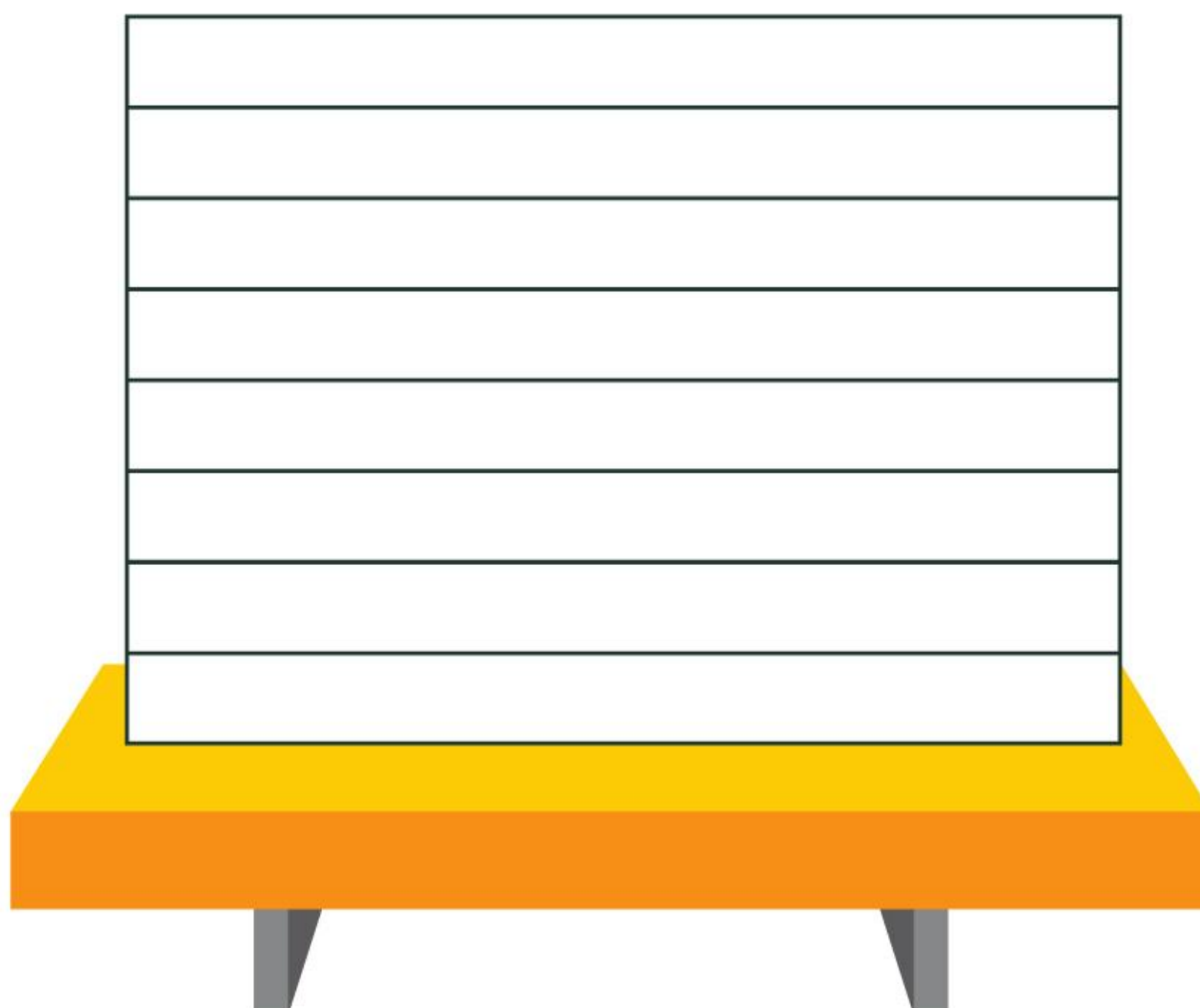
moderato

mf

Kącik melomana

- 6 Napisz na okładkach płyt tytuły wysłuchanych na lekcji utworów orkiestrowych oraz nazwiska ich twórców.

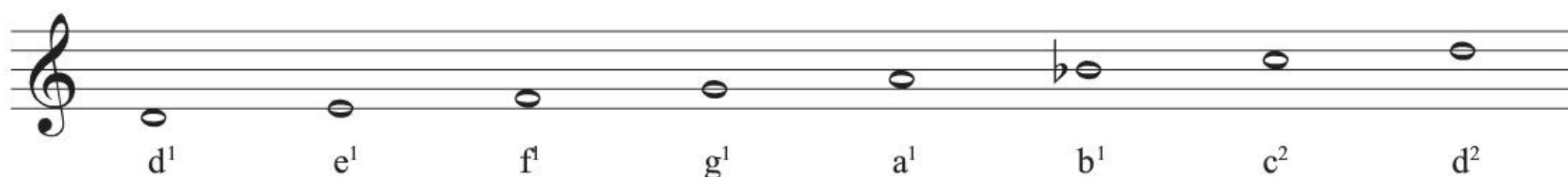
Raz durowo, raz molowo

1 Uzupełnij zdanie.

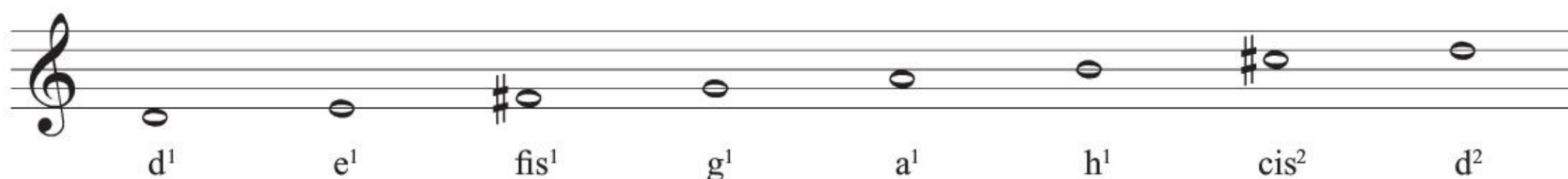
Melodia piosenki *Wiosenne przebudzenie* (podręcznik, s. 92) jest utrzymana w dwóch tonacjach:
zwrotka w tonacji _____, refren w tonacji _____.

Dźwięki jakich gam wykorzystuje kompozytor w poszczególnych częściach utworu?

Gama _____

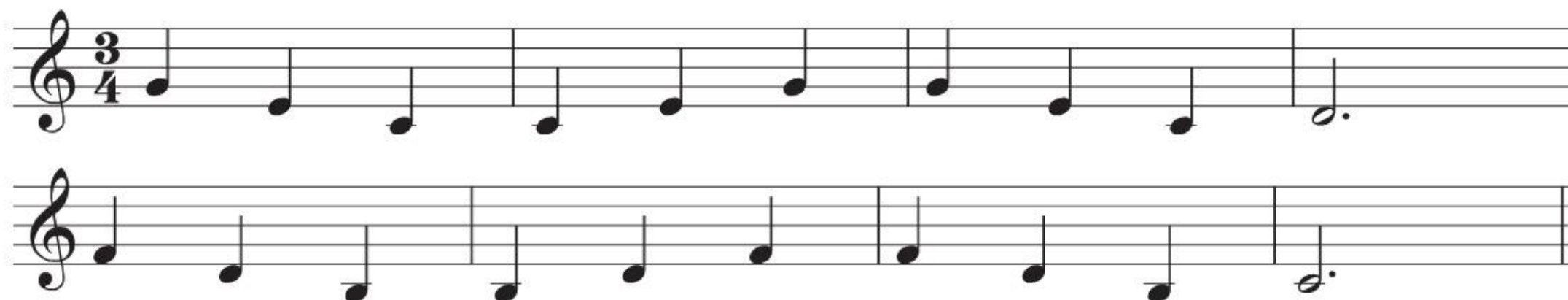

Gama _____

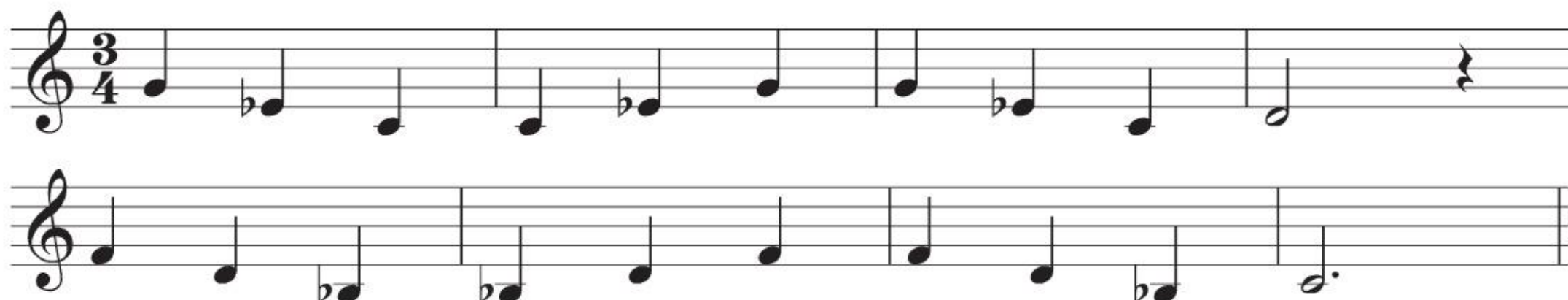

2 Zaśpiewaj nazwami solmizacyjnymi dwie melodie. Określ, która z nich napisana jest w tonacji C-dur, a która w c-moll.

Melodia I

Melodia II

Wiosenne dni

Muzyka: Stefan Gąsieniec

Słowa: Danuta Zawadzka

wesoło

mf Es As B Es As

Gdy wios - na bu - dzi się ze snu i świat się za - zie -

B Es As B As B

le - ni, zaś - wie - ci słoń - ce moc - niej znów i sza - re dni od -

Es Es As B7 Es F7 B7

mie - ni. Wio - sen - ne dni, słoń -ecz - ne dni, choć desz - czem prze - pla - ta - ne.

Es As B7 Es F7 B7 Es

Ciep - lej - sze dni, szczę - śliw - sze dni, uś - mie - chem ma - lo - wa - ne.

1. Gdy wiosna zbudzi się ze snu i świat się zazieleni
zaświeci słońce mocniej znów i szare dni odmieni.

Refren:

Wiosenne dni, słoneczne dni, choć deszczem przeplatane.
Ciepłejsze dni, szczęśliwsze dni, uśmiechem malowane. } bis

2. Zakwitną kwiaty pośród pól, przylecą do nas ptaki.
Wiosenne dni nie będą już ponure i nijakie.

Refren:

Wiosenne dni...

3. Gdy wiosna zbudzi się ze snu, ciepleszy wiatr powieje,
a zieleń traw i słońca blask rozbudzą w nas nadzieję.

Refren:

Wiosenne dni ...

Instrumenty strunowe uderzane

- 1 Spośród instrumentów wybierz te, które należą do strunowych uderzanych i otocz je pętlą.

- 2 Ułóż z rozsypanki literowej nazwy instrumentów strunowych uderzanych i wpisz je w wyznaczonym miejscu.

R	F	N	O	T	E	I	A	P
N	I	I	O	A	N	P		
A	C	Ł	M	B	Y	Y		

- 3 Wyszukaj informacje na temat wybranego instrumentu strunowego uderzanego i go opisz.

Sprawdź swoje wiadomości

Instrumenty strunowe

Jak nazywają się instrumenty strunowe w ogólnej klasyfikacji instrumentów muzycznych?
Otocz pętlą prawidłową odpowiedź.

Idiofony

Chordofony

Aerofony

7 Co jest źródłem dźwięku w instrumentach strunowych?

8 Rozpoznaj instrumenty strunowe i wpisz ich nazwę w wyznaczonym miejscu.

9 Która część instrumentu strunowego wzmacnia brzmienie dźwięku?

10 Co służy do pocierania strun instrumentów smyczkowych?

11 Jak nazywa się rzemieślnik konstruujący instrumenty smyczkowe? Zaznacz krzyżykiem prawidłową odpowiedź.

ludwisarz

☐

lutnik

☐

- 12 Dokonaj podziału instrumentów ze względu na sposób wydobywania z nich dźwięku. Wpisz w tabelkę odpowiednie nazwy instrumentów.

skrzypce	harfa	pianino	kontrabas	altówka
banjo	fortepian	wiolonczela	cymbały	gitara

Instrumenty strunowe		
szarpane	strunowe	uderzane

- 13 Jak nazywa się sztuka gry na skrzypcach? Podkreśl prawidłową odpowiedź.

wirtuozeria	wokalistyka	wiolinistyka
-------------	-------------	--------------

- 14 Jak nazywają się muzycy grający na przedstawionych instrumentach?

- 15 Podaj nazwę instrumentu podobnego kształtem do fortepianu, w którym dźwięk wydobywa się przez szarpanie strun?

Pokochać operę

- 1 Uszereguj głosy śpiewaków operowych od najwyższej do najniższej brzmiącego.

mezzosopran

sopran

alt

bas

baryton

tenor

Głosy męskie to:

Głosy żeńskie to:

- 2 Jaki związek z operą mają wymienione osoby? Połącz linią właściwe tabliczki.

Kompozytor

pisze tekst słowny opery (libretto)

Librecista

projektuje kostiumy sceniczne

Scenograf

zajmuje się ruchem scenicznym

Kostiumolog

tworzy muzykę do opery

Choreograf

projektuje dekorację do przedstawienia operowego

3 Uzupełnij zdania.

Treścią słowną opery jest _____.

Przed rozpoczęciem opery orkiestra gra _____.

Na główne części opery składają się _____.

Popisowa pieśń solowa wykonywana przez śpiewaka w operze to _____.

4 Zagraj fragment melodii śpiewanej przez chór strzelców w operze Karola Marii Webera *Wolny strzelec*.

Wolny strzelec

fragment

Karol Maria Weber

allegro

- 5 Na podstawie podręcznika i innych źródeł znajdź informacje na temat twórczości operowej. Zapisz nazwiska kompozytorów oper obok tytułów ich naj słynniejszych dzieł.

Tosca

Wilhelm Tell

Wesele Figara

Aida

Carmen

Straszny dwór

Wolny strzelec

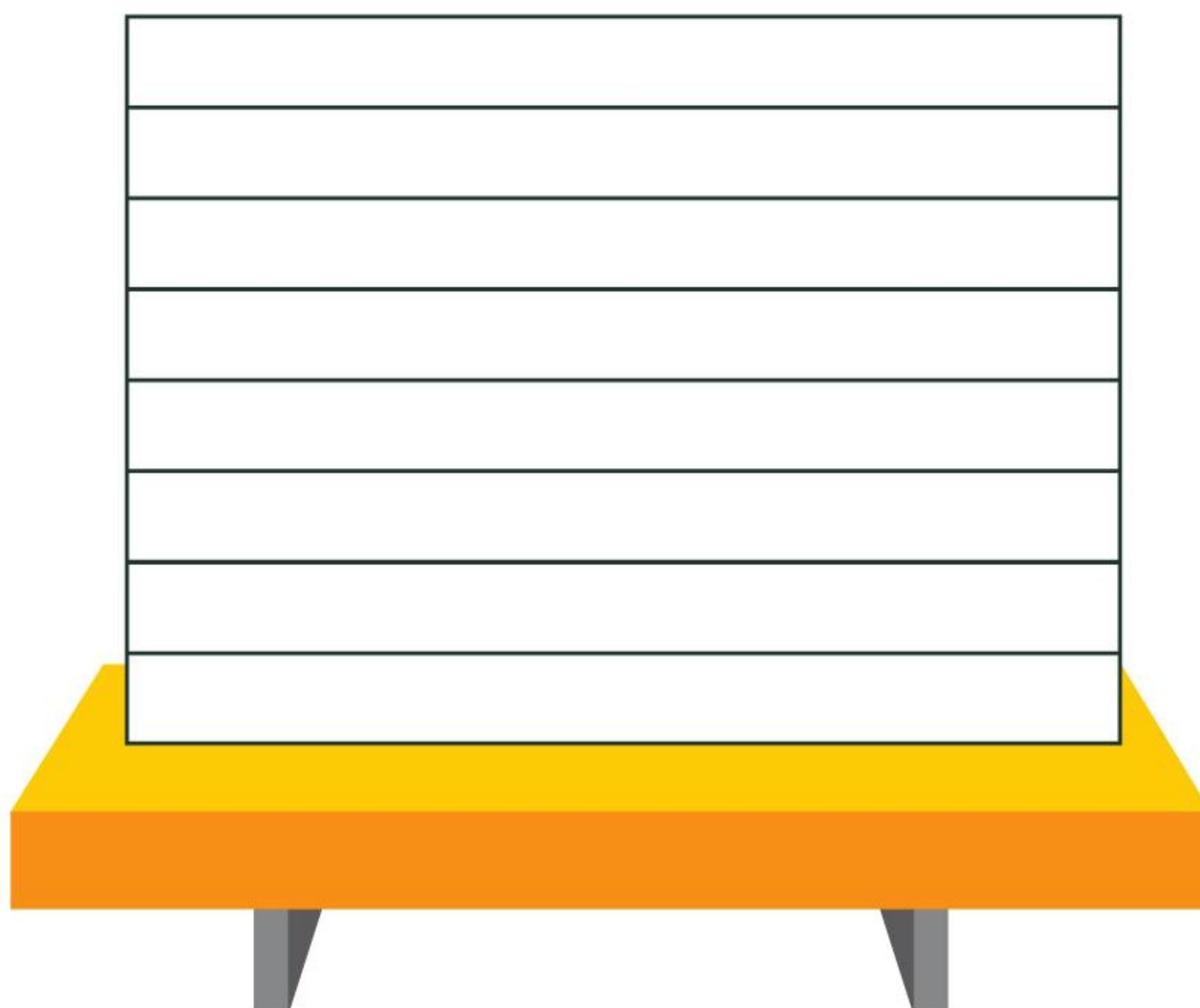
Cyrulik sewilski

Don Giovanni

Halka

Kącik melomana

- 6 Napisz na okładkach płyt tytuły wysłuchanych fragmentów dzieł operowych oraz nazwiska ich kompozytorów.

Stanisław Moniuszko

- 1 Uzupełnij informacje o kompozytorze.

Stanisław Moniuszko żył w latach _____. Kompozytor był twórcą polskiego muzycznego stylu narodowego. Popularyzował polską muzykę, pisząc utwory do tekstów wybitnych poetów. Około 300 pieśni zebrał w 6 zeszytach zwanych _____. Najpopularniejsze z nich to: _____

Fascynacja teatrem inspirowała artystę do komponowania oper, w których podkreślał polską tożsamość narodową. Stanisława Moniuszkę uznaje się za twórcę polskiej _____.

- 2 W rzędach poziomych wykreśl tytuły pieśni Stanisława Moniuszki. Pozostałe litery czytane kolejno utworzą hasło. Wpisz je w wyznaczonym miejscu.

C	H	O	C	H	L	I	K	Ś	K	O	Z	A	K	
P	I	Ś	W	I	T	E	Z	I	A	N	K	A	E	
Z	N	A	S	Z	L	I	T	E	N	K	R	A	J	W
N	D	Z	I	A	D	I	B	A	B	A	I	K	D	
K	R	A	K	O	W	I	A	C	Z	E	K	O	M	
O	P	R	Z	Ą	Ś	N	I	C	Z	K	A	W	Y	

Hasło:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

- 3 Jaką rolę spełniał *Śpiewnik domowy* Stanisława Moniuszki w czasie zaborów?

Straszny dworek

Muzyka: Mirosław Ziąber
Słowa: Jadwiga Koczanowska

moderato

mf fis cis fis cis fis E A

Gdzieś na ko - ńcu a - le - i li - po - wej, w płą - ta - ni - nie ja - śmi - nów i bzów

D A D A h E

sto - i ma - ły bar-dzo stra-szny dwo-rek, nikt tam już nie mie-szał od lat stu.

fis cis fis cis fis E A

W cie - mnych o - knach fi - ran - ki z pa-ję - czyn, prze-rdze-wia - ła ko - ła - tka u wrót,

D A D A h Cis fis

we-wnątrz sły-chać to śmie-chy, to ję - ki, kto o - dwa - ży się prze - kro-czyć próg? Stra-szny

D E D E

dwo - rek za-jmu-ją po - two - rki, bia-ła da-ma i ry - ce - rza duch, stra-szny

D E D E

dwo-rek o-dwie-dza po zmro-ku sta - ry pu-chacz i pięć bia-łych sów. W stra-sznym

fis D h E

dwo - rku ha - rcu-ją po - two - rki, bia - ła da-ma zaś to - nie we łzach, ry-cerz

fis D h E

kro-czy w swej zbyt cięż-kiej zbro - i, sta - ry pu-chacz za wi - tał na dach.

- 5 Zagraj melodię pieśni Stanisława Moniuszki *Pieśń wieczorna*.

Pieśń wieczorna

Stanisław Moniuszko

andante

- 6 Wymień tytuły słynnych oper Stanisława Moniuszki.

- 7 Zaprojektuj dekorację sceniczną do jednego z aktów opery Stanisława Moniuszki *Straszny dwór*.

Akt I – Powrót Zbigniewa i Stefana do domu.

Akt II – Odwiedziny braci we dworze w Kalinowie.

Akt III – Nocne duchy w „strasznym dworze”.

Akt IV – Zaręczyny Stefana i Zbigniewa z córkami Miecznika.

Opera, wielkie dzieło sceniczne

- 1 Podkreśl zdanie prawdziwe.

Opera to dzieło sceniczne, którego treść przedstawiona jest muzyką i tańcem.

Opera to dzieło sceniczne, którego treść przedstawiona jest muzyką i śpiewem.

Opera to dzieło sceniczne, którego treść przedstawiona jest muzyką.

- 2 Napisz, czym zajmują się osoby, które tworzą operę i biorą udział w jej przygotowaniu.

Librecista _____

Kompozytor _____

Choreograf _____

Scenograf _____

Kostiumolog _____

Śpiewak _____

- 3 Połącz linią opis części opery z jej nazwą.

Instrumentalny wstęp opery

aria

Popisowa pieśń solowa

uwertura

Scena zbiorowa w operze

akt

Część opery stanowiąca zamknięty fragmenty akcji utworu

ansambl

4 Uporządkuj w tabeli głosy śpiewaków.

bas	sopran	alt
tenor	mezzosopran	baryton

Głosy ludzkie	
żeńskie	męskie

5 Przeczytaj tekst i na jego podstawie określ tytuł i nazwisko twórcy opery.

Premiera tej opery odbyła się w Warszawie w 1865 roku. Treścią dzieła jest historia dwóch braci Stefana i Zbigniewa, którzy po powrocie z wyprawy wojennej odwiedzają przyjaciela rodziny, starego Miecznika, w jego dworze w Kalinowie. Uroda i wdzięk córek gospodarza – Hanny i Jadwigi oczarowują młodzieńców, którzy zapominają o danym przyrzeczeniu utrzymania stanu kawalerskiego. Dziwne zdarzenia we dworze, spowodowane przez córki gospodarza oraz tchórzliwego sługę Dionizego, utwierdzają braci w przekonaniu o istnieniu ciężącej nad Kalinowem klątwy i powodują podjęcie decyzji o wyjeździe. Historia jednak pozytywnie się kończy. Stefan oraz Zbigniew otrzymują zgodę Miecznika na ślub z jego córkami.

Tytuł opery to _____

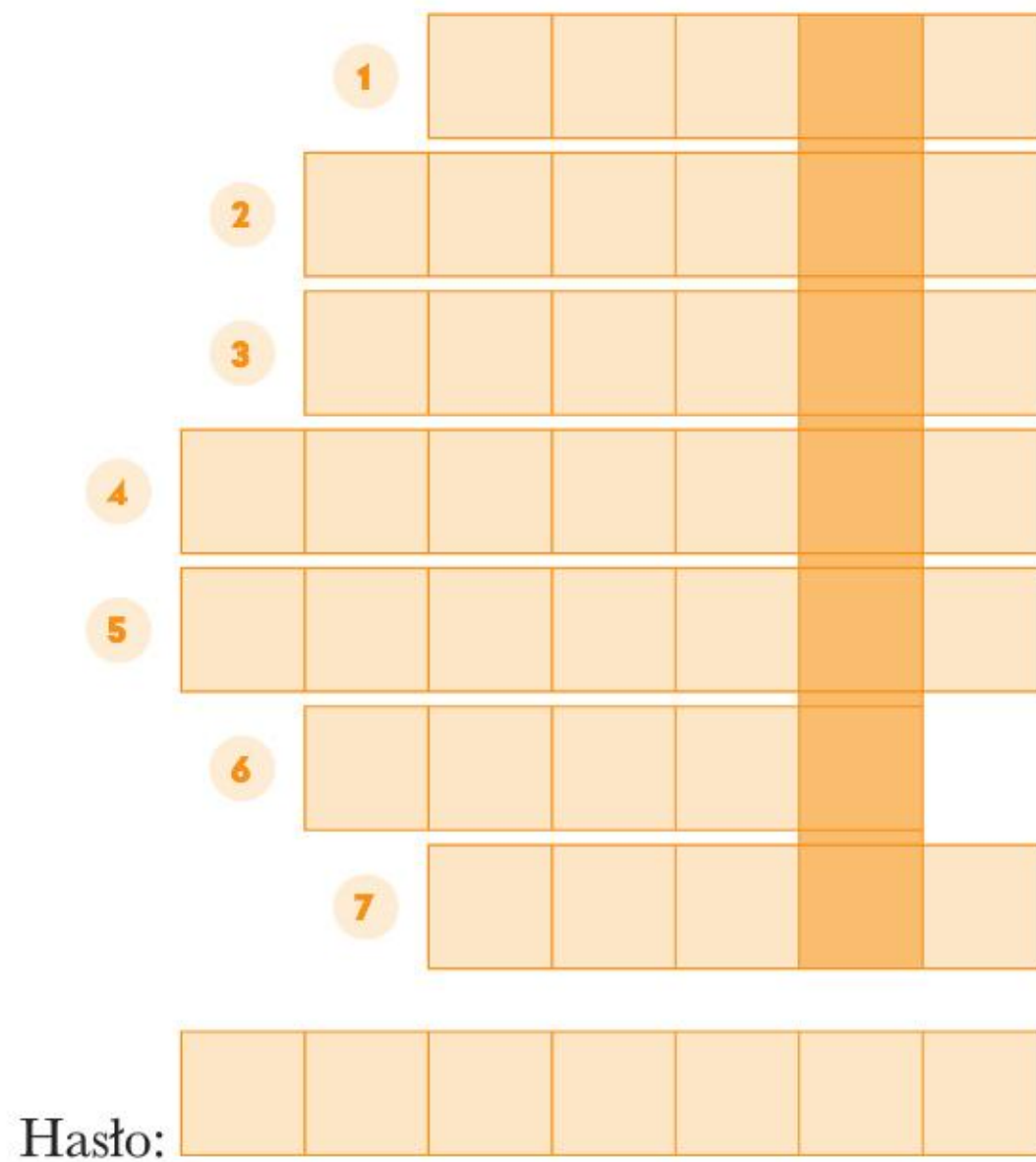
Twórcą opery jest _____

6 Podaj tytuł opery Stanisława Moniuszki, która opowiada historię góralskiej dziewczyny.

Polskie pieśni i tańce regionalne

- 1** Rozwiąż logogryf. Litery w kolorowych polach utworzą hasło główne. W wyznaczonym miejscu wyjaśnij, co oznacza to słowo.

- 1 Instrument strunowy szarpany.
- 2 Obszar kraju jednolity kulturowo, społecznie i gospodarczo.
- 3 Ludowy zespół muzyków.
- 4 Instrument smyczkowy nieco większy od skrzypiec.
- 5 Nazwa regionu na południu Polski.
- 6 Instrument strunowy szarpany, wykorzystywany w muzyce country.
- 7 Mowa ludności wiejskiej charakterystyczna dla danego regionu.

- 2** Otocz pętlą nazwy polskich tańców regionalnych.

zbójnicki

polonez

szewc

walc

konik

samba

trojak

przepióreczka

grozik

- 3 Rozpoznaj taniec regionalny na podstawie opisu jednej z charakterystycznych jego figur i napisz jego nazwę w wyznaczonym miejscu.

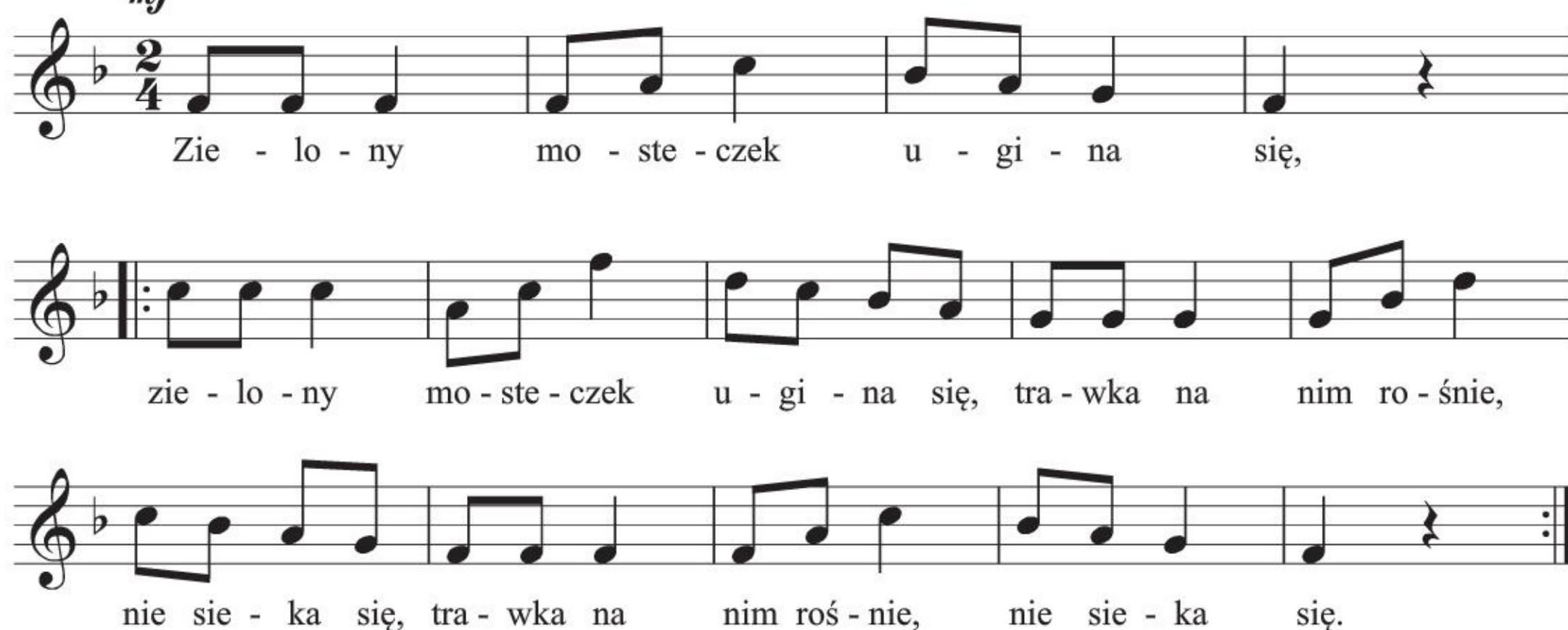
Tancerze i tancerki ustawieni w dwóch szeregach naprzeciwko siebie w przykłęku naśladową prawą ręką wyciąganie dratwy.

- 4 Zagraj w szybkim tempie melodię ludową *Zielony mosteczek*.

Zielony mosteczek

Melodia ludowa

mf

Zie - lo - ny mo - ste - czek u - gi - na się,

zie - lo - ny mo - ste - czek u - gi - na się, tra - wka na nim ro - śnie,

nie sie - ka się, tra - wka na nim roś - nie, nie sie - ka się.

- 5 Zaśpiewaj melodię ludową w kanonie dwugłosowym.

Posłała mnie matka

Melodia ludowa

dość żywo
mf ①

Po - sła - ła mnie ma - tka na gó - rę po ja - błka,

a ja z gó - ry na pa - zu - ry wy - sy - pa - łem ja - błka.

Jaka to piosenka?

- 1 Przyjrzyj się ilustracjom obrazującym treść pieśni i piosenek i odgadnij ich tytuły.

- 2 Z jakich piosenek pochodzą podane niżej fragmenty tekstów. Wpisz ich tytuł w wyznaczonych miejscach.

*Oj da, oj da dana, kampanio kochana,
Nie masz to jak pierwsza, nie!*

Tytuł piosenki to: _____

*Bo my zimę lubimy, my za zimą tęsknimy,
biała zima to białe szaleństwo.
My na zimę czekamy, zimną zimę kochamy,
zima nam jest potrzebna do szczęścia.*

Tytuł piosenki to: _____

*Radością przepętnieni,
W wiosennym blasku słońca,
Tańczymy taniec szczęścia
Na turkusowej łące.*

Tytuł piosenki to: _____

- 3** Zagraj tyle dźwięków pieśni lub piosenki, ile wylicytują zawodnicy biorący udział w konkursie.

Karnawałowa piosenka

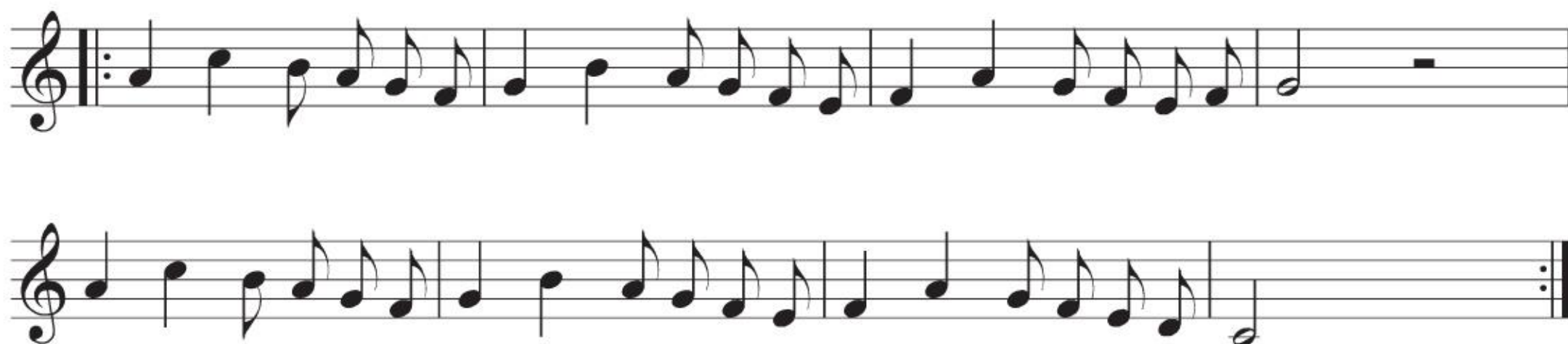
W tej pieśni jedno zakwita różą, a drugie kaliną.

Aria o bardzo starym zegarze

Można zatańczyć ją pod parasolem

Słońce nas zaprasza

Muzyka: Mirosław Ziąber
Słowa: Jadwiga Koczanowska

moderato

The musical score is written for a single voice in 3/8 time, starting with a mezzo-forte (mf) dynamic and a key signature of one sharp (F#). The melody is composed of eighth and quarter notes, with some rests. Chord symbols (C, G, E, F, D, a, d, G, F, C, 1. F, 2. F, G, C) are placed above the staff to indicate the harmonic accompaniment. The lyrics are written below the staff, with hyphens indicating syllables that span across notes. The score includes a first ending (1. F) and a second ending (2. F) for the final phrase.

mf C G a

Słoń - ce za - glą - da przez ok - na szko - ły i przy - po - mi - na u -
W gło-wie się kłę - bi po - my - słów ty - siąc, a my - śli bie - gną da -

E F C

par - cie, że jesz - cze tyl - ko kil - ka dni mi - nie
le - ko, tam gdzie cze - ka - ją roz - grza - ne pla - że,

D 1. G 2. G

i na - re - szcie bę - dą wa - ka - cje. rze - ką.
nad mo - rzem, je - zio - rem,

C a d G C a

Sło - ńce nas za - pra - sza i na - ma - wia
Sło - ńce nas za - pra - sza, słoń - ce o - bie -

d G F C 1. F

szcze - rze, a - byś - my wa - ka - cje spę - dza -
cu - je, że nas na brą - zo - wo

G 2. F G C

li w ple - ne - rze. pię - knie wy - ma - lu - je.

1. Słońce zagląda przez okna szkoły i przypomina uparcie,
że jeszcze tylko kilka dni minie i wreszcie będą wakacje.
W głowie się kłębi pomysłów tysiąc, a myśli biegną daleko,
tam gdzie czekają rozgrzane plaże, nad morzem, jeziorem, rzeką.

Refren:

Słońce nas zaprasza i namawia szczerze,
abyśmy wakacje spędzili w plenerze.
Słońce nas zaprasza, słońce obiecuje,
że nas na brązowo pięknie wymaluje.

2. Słońce zaprasza i obiecuje dni pełne przygód i wrażeń,
górskie wędrówki, leśne wycieczki, nowe wyprawy w nieznane.
A jeśli czasem słońce się schowa za bure, deszczowe chmury,
to też humoru nam nie popsuje, w wakacje nikt się nie nudzi.

Refren:

Słońce nas zaprasza i namawia szczerze...

- 4 Wykonaj ilustrację do piosenki *Słońce nas zaprasza*, wykorzystując tonację kolorystyczną odpowiadającą tonacji piosenki.

Gitara należy do najpopularniejszych i najbardziej wszechstronnych instrumentów. Niemal w każdym rodzaju muzyki sprawdza się doskonale – w muzyce klasycznej, flamenco, bluesie, jazzie, muzyce folk, funky, rocku, heavy metalu. W niektórych z tych stylów muzycznych właśnie gitara odgrywa podstawową rolę. Występują trzy podstawowe typy gitary – klasyczna, akustyczna i elektryczna.

Wybór gitary

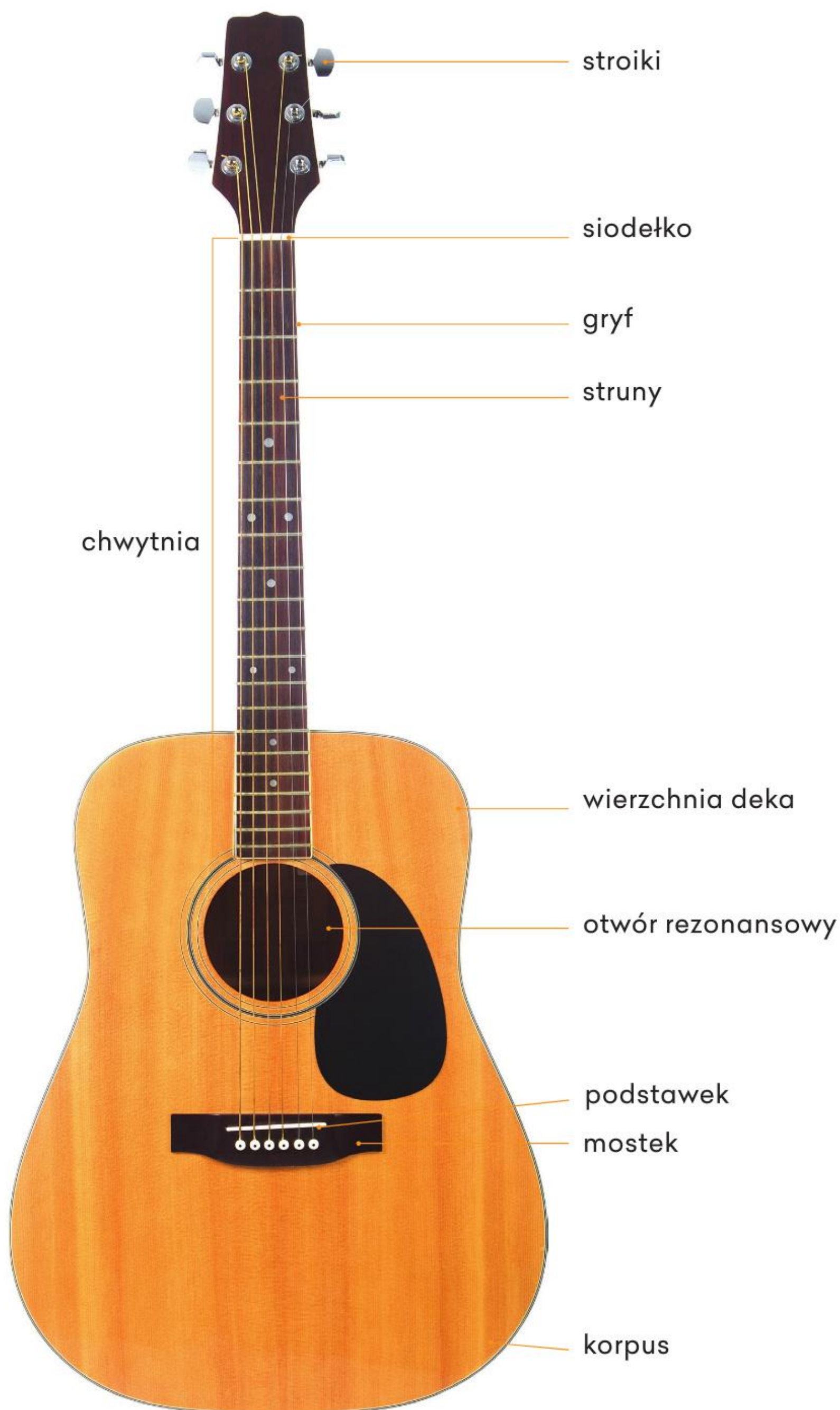
Przed rozpoczęciem nauki gry warto rozważyć zakup odpowiedniej gitary. Wśród bogatego wyboru asortymentu w sklepach muzycznych można spotkać instrumenty o bardzo zróżnicowanych cenach. Dla początkującego gitarzysty wystarczy gitara ze średniego przedziału cenowego. Przed dokonaniem zakupu warto skorzystać z pomocy doświadczonego instrumentalisty, który oceni walory brzmieniowe i wykonanie instrumentu. Na rynku wtórnym oferuje się wiele instrumentów. Zdarzają się wśród nich egzemplarze godne zainteresowania, ale jest też wiele bublei. Dlatego najbezpieczniej jest zainwestować w średniej klasy nową gitarę renomowanej firmy. Przed podjęciem decyzji o zakupie odpowiedniego typu gitary należy zastanowić się, jaki rodzaj muzyki interesuje nas najbardziej. Podczas zakupu trzeba zwrócić uwagę na menzurę. Jest to długość gryfu mierzona od siodelka do podstawka. Dorośli mogą rozpocząć naukę na instrumencie z pełną menzurą (około 65 cm). Mniejsze gitary przeznaczone są dla dzieci poniżej 12 roku życia lub osób z bardzo małymi dłońmi.

Pierwsze kroki

Naukę gry na instrumencie najlepiej rozpocząć w dzieciństwie, by w miarę dorastania i systematycznych ćwiczeń osiągać coraz lepsze efekty i doskonalić swój warsztat wykonawczy. Choć oczywiście na naukę nigdy nie jest za późno. Należy jednak pamiętać, że nawet dłuższe ćwiczenia raz w tygodniu nie zastąpią choćby krótszych, ale systematycznych. Aby zostać dobrym instrumentalistą, należy ćwiczyć jak najwięcej. Tylko ciągła praca przynosi wymierne korzyści tj. wyćwiczone palce i zgrubiałe opuszki. Początki gry na wszystkich typach gitary są wspólne.

Gitara klasyczna określana jest często mianem „hiszpańskiej”, bo pochodzi z Hiszpanii a wykorzystywana jest głównie w muzyce klasycznej i flamenco. Posiada miękkie nylonowe struny, które są przyjazne w dotyku dla nieprzywykłych do gry palców grającego. Jej schemat budowy ukazuje ilustracja w podręczniku na stronie 37.

Gitara akustyczna posiada większe pudło niż klasyczna, ale węższy gryf, dlatego jest wygodniejsza dla osób o małych dłoniach. W odróżnieniu od gitary klasycznej posiada grube metalowe struny, co może być nieprzyjemne w początkowym etapie nauki gry dla opuszków palców grającego.

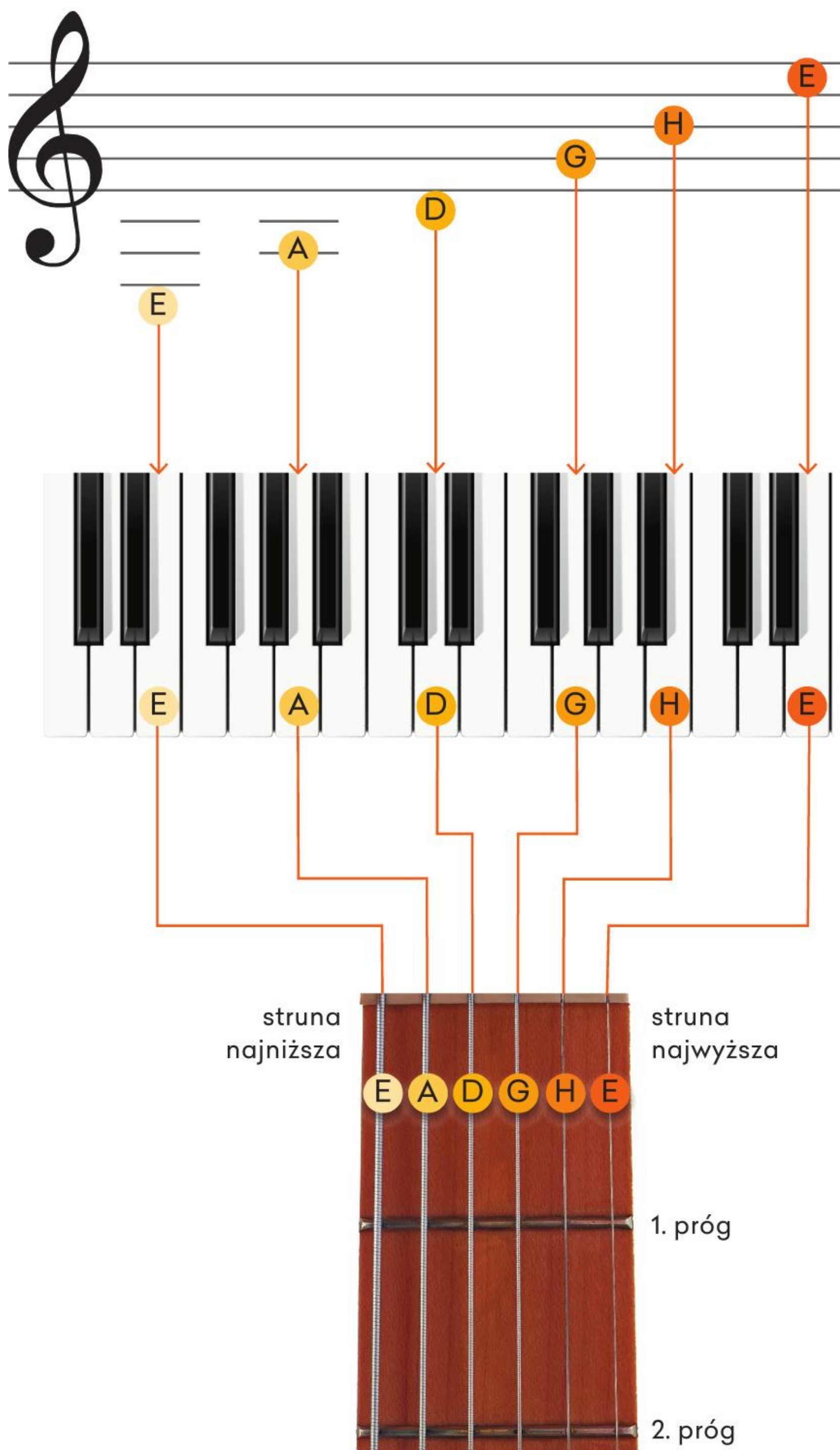
Schemat budowy gitary akustycznej

Gitara elektryczna posiada miękkie struny o małym przekroju, dlatego są przyjazne dla palców początkujących instrumentalistów. Po podłączeniu do wzmacniacza dźwięku może wygenerować wyjątkowo głośne dźwięki. Świetnie nadaje się do gry rocka, bluesa, jazzu, funky i heavy metalu.

Schemat budowy gitary elektrycznej wraz ze wzmacniaczem dźwięku

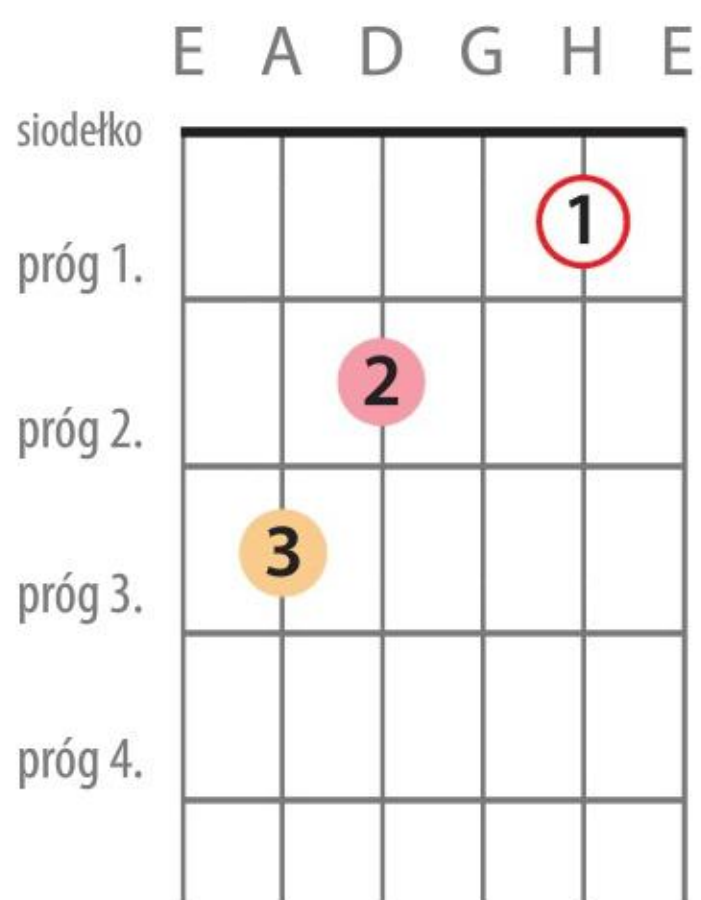
Strojenie gitary

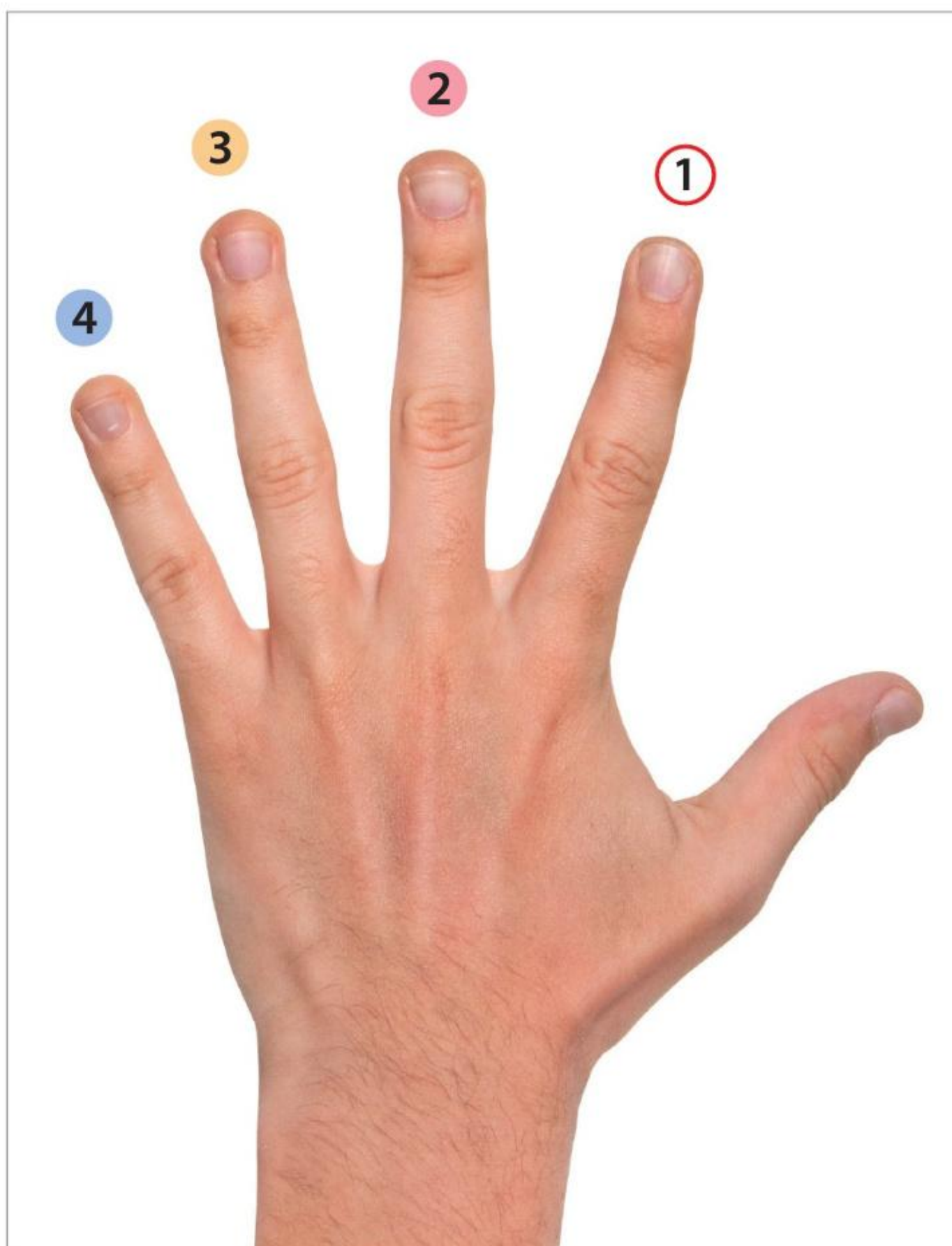
Schemat strojenia gitary do klawiatury

Zaczynam grać

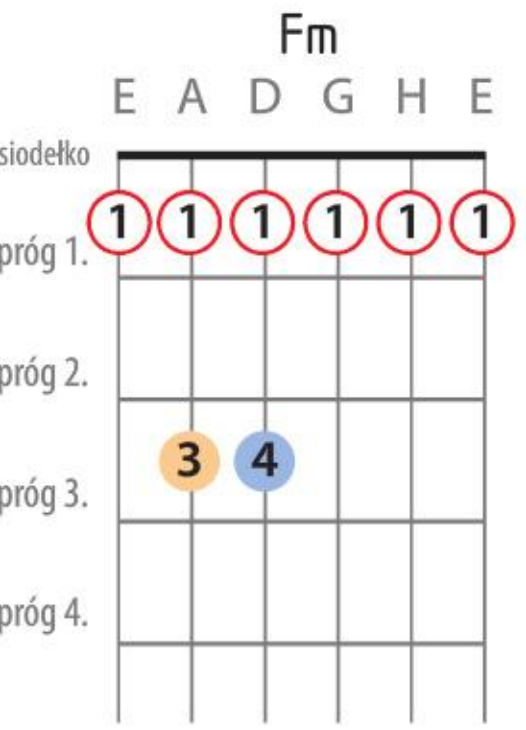
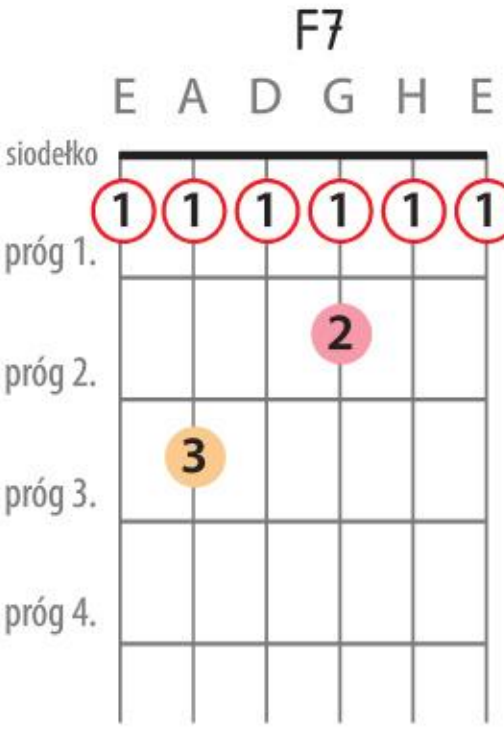
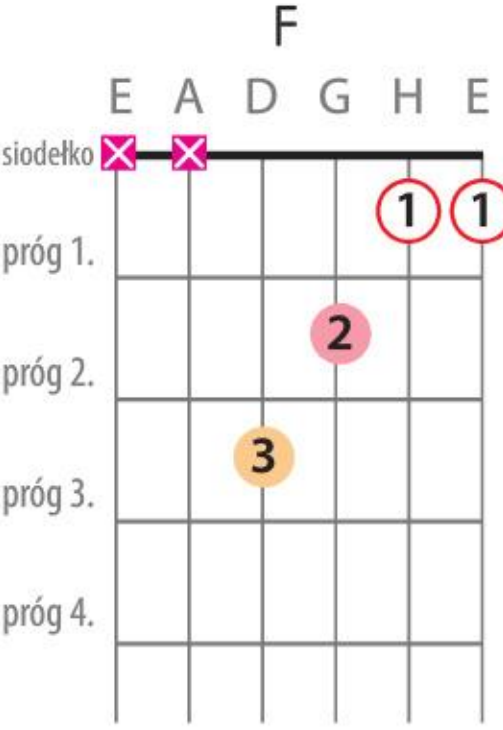
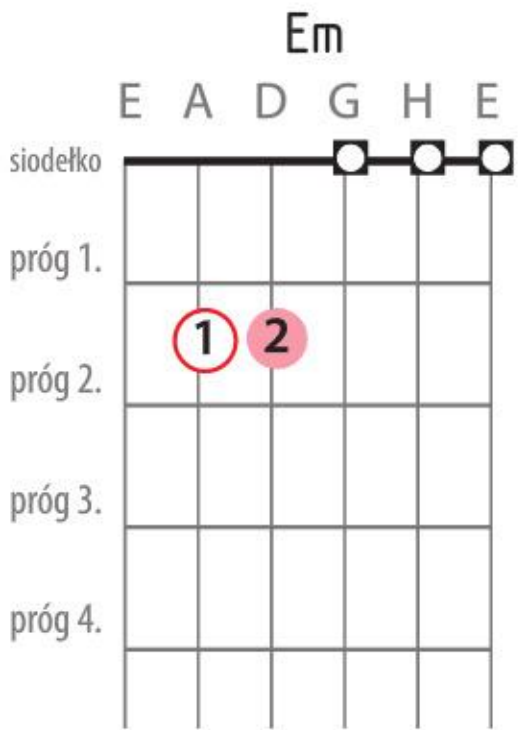
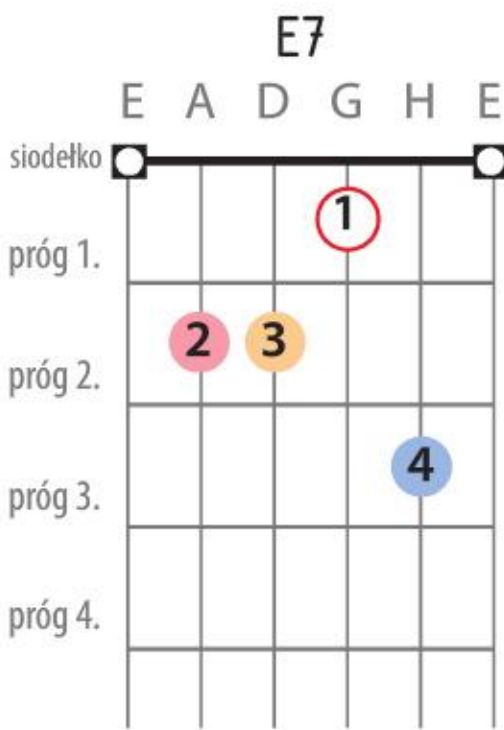
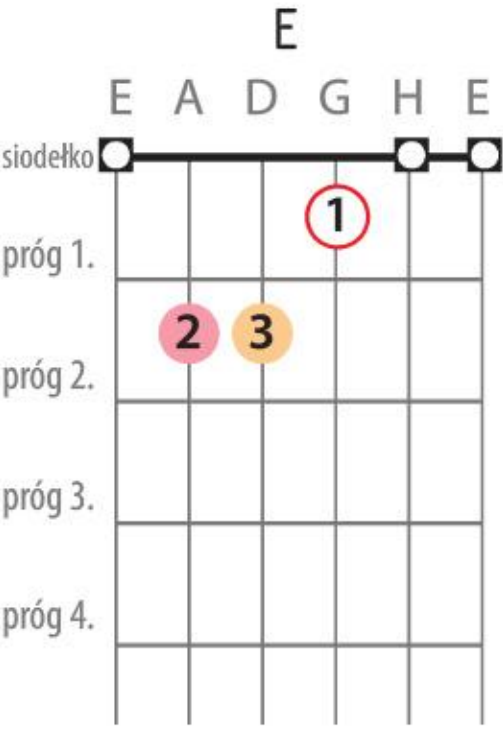
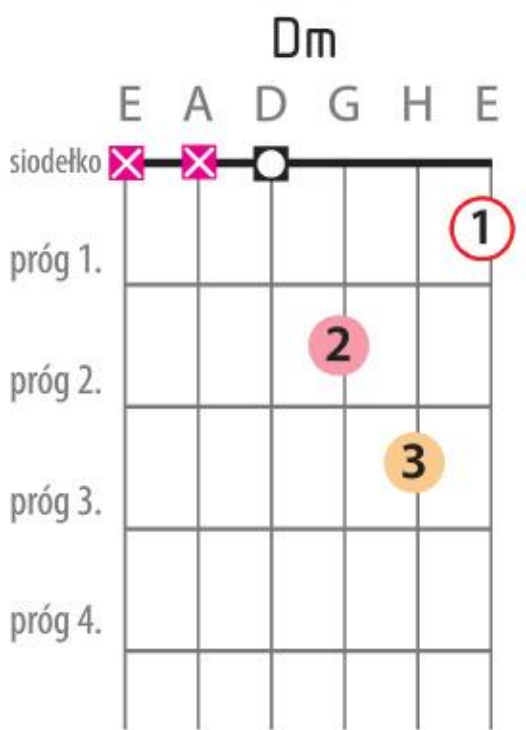
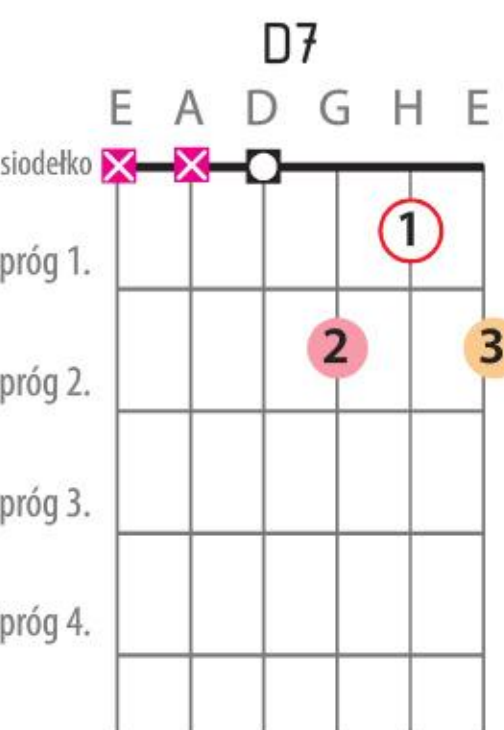
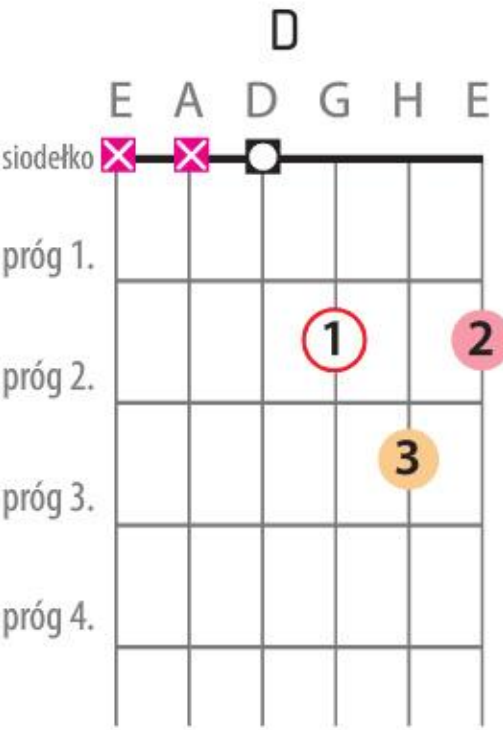
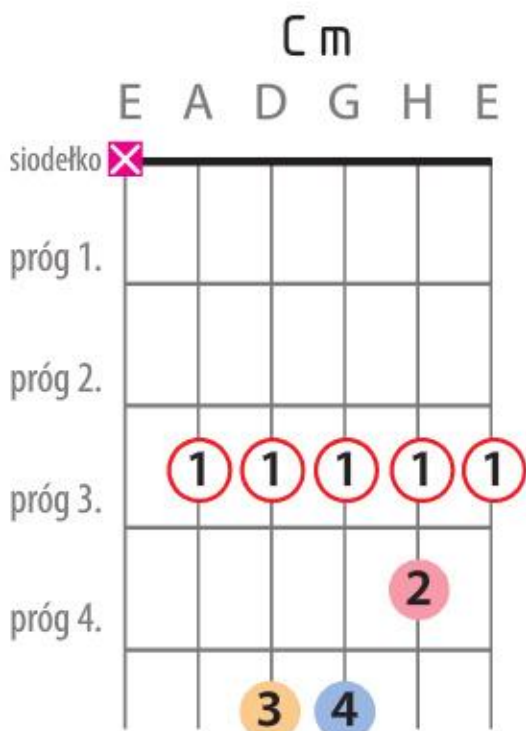
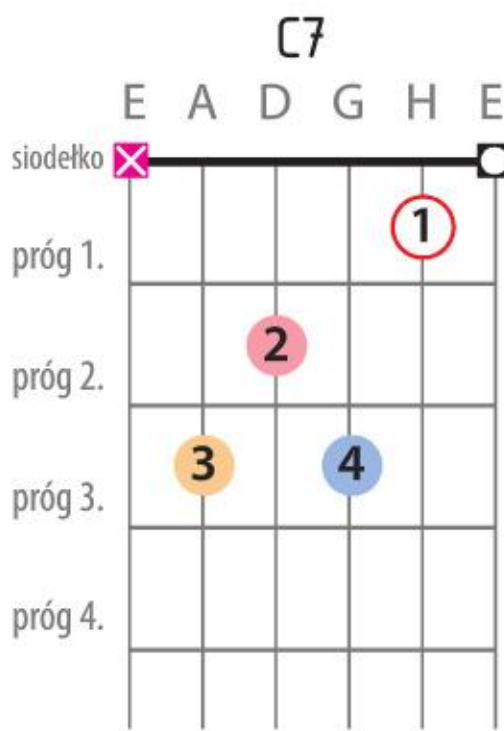
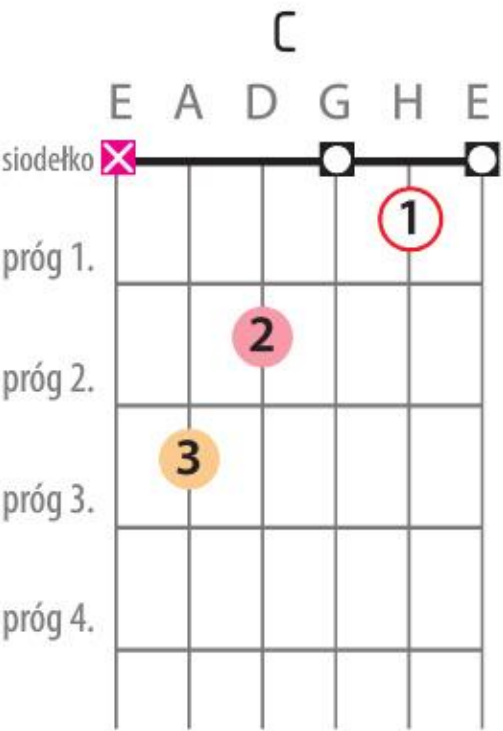
Diagramy akordowe

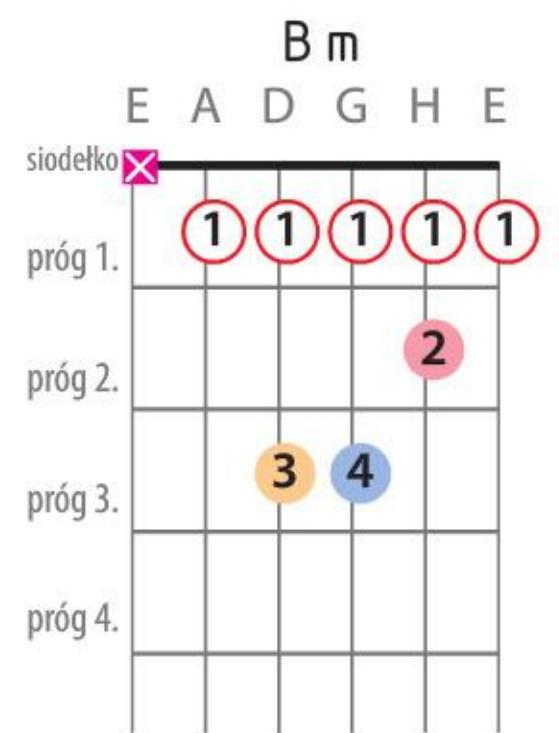
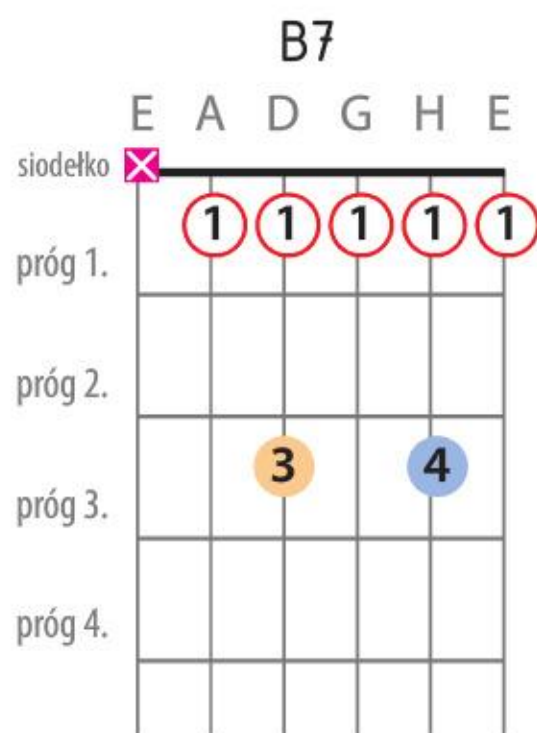
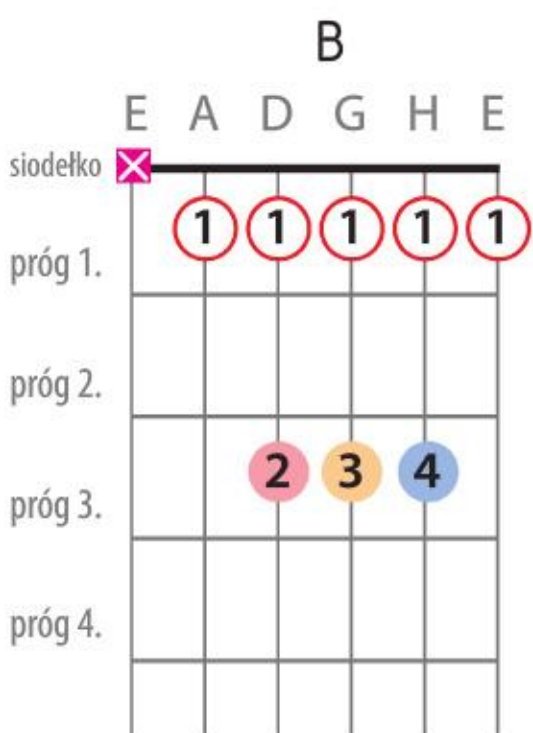
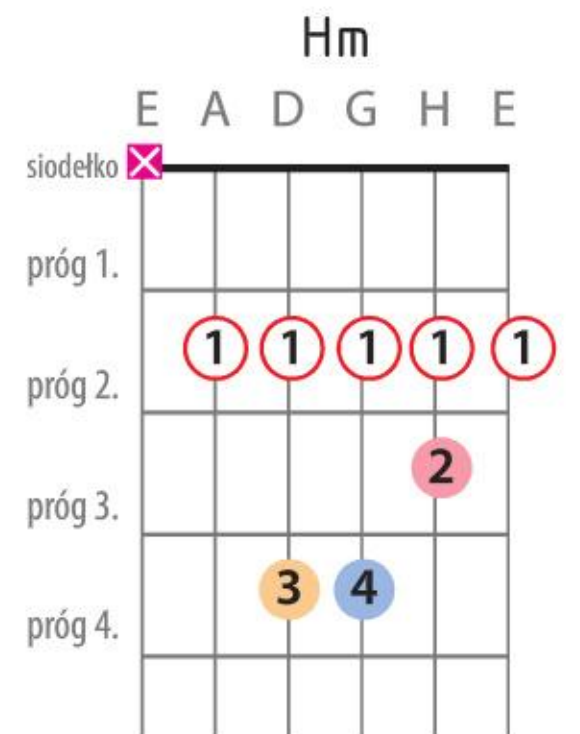
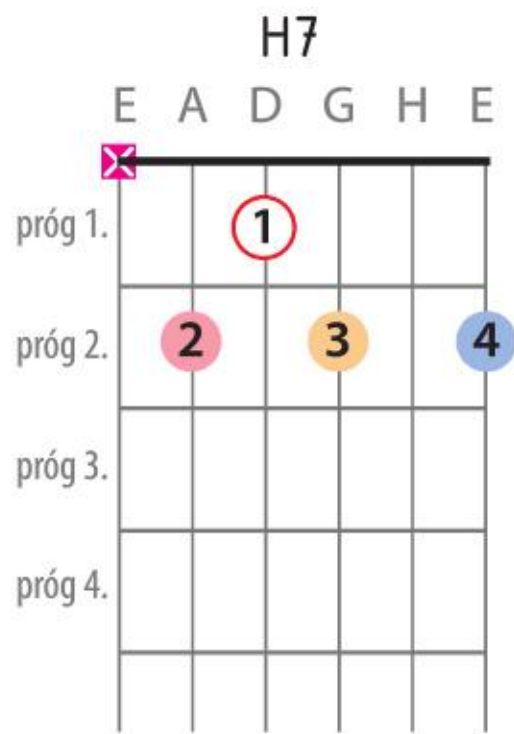
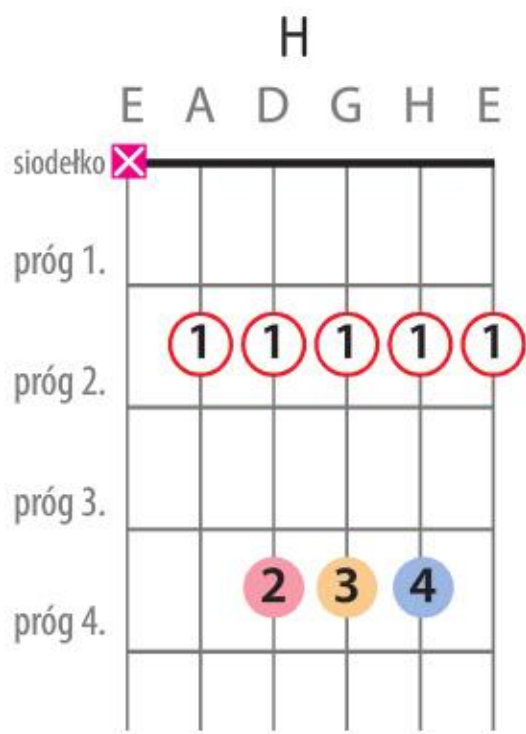
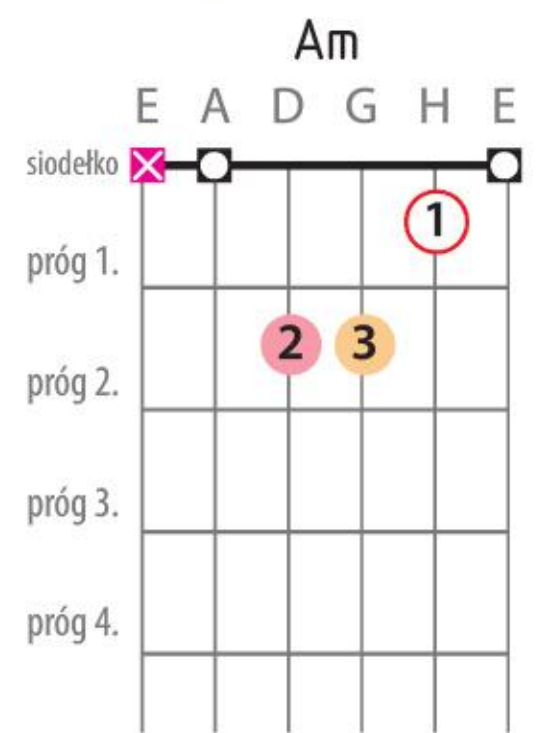
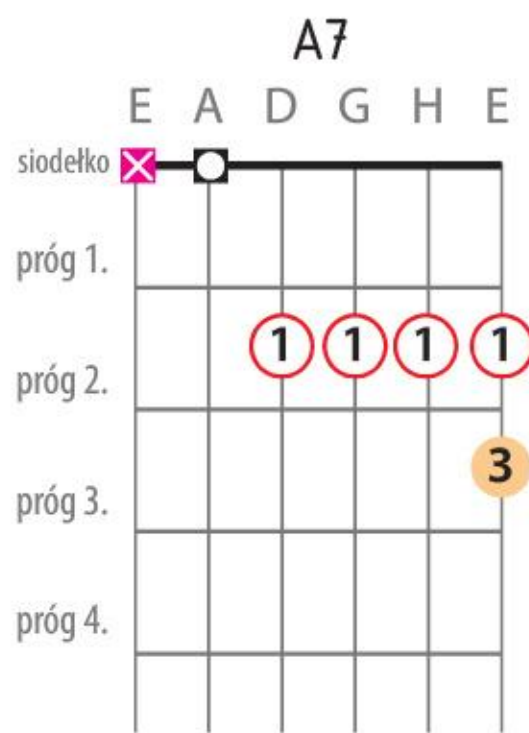
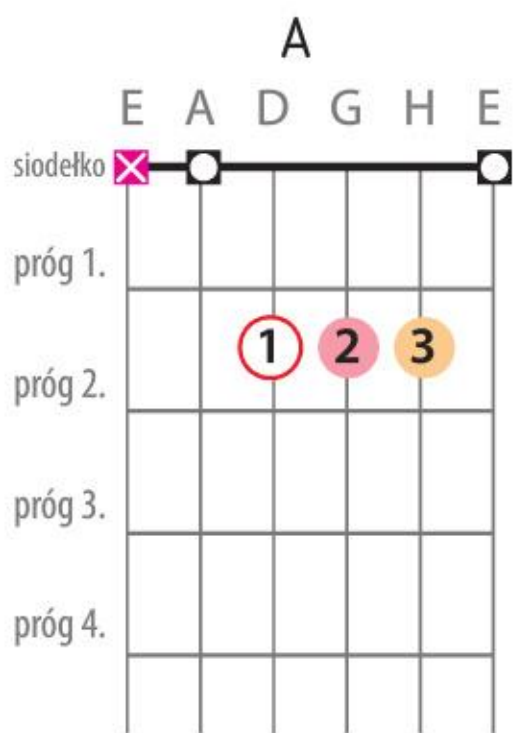
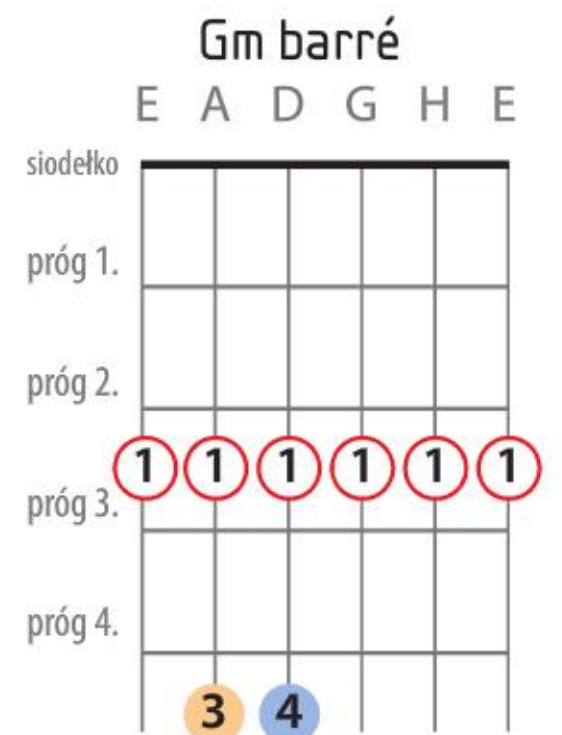
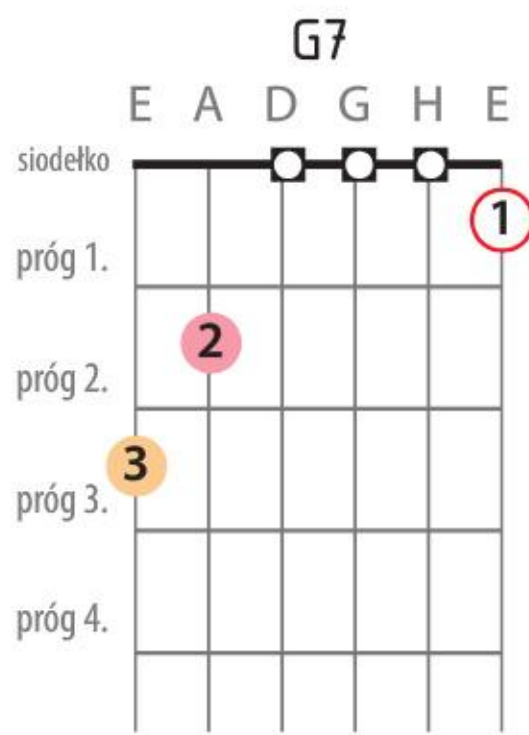
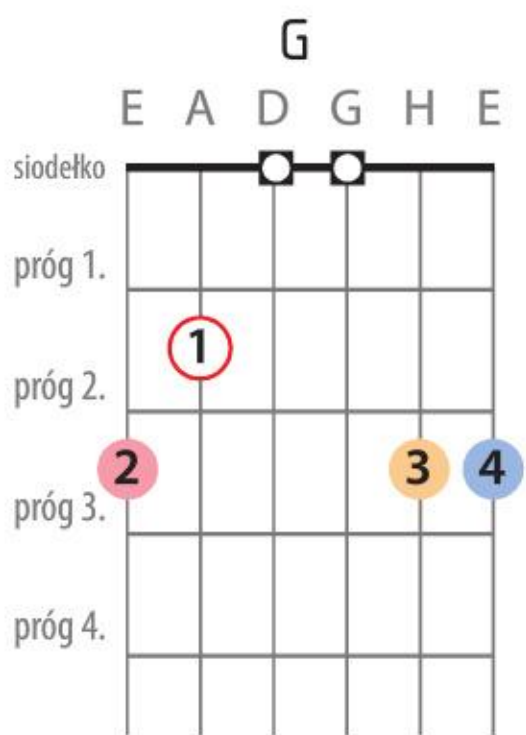

- 1 palec wskazujący
- 2 palec środkowy
- 3 palec serdeczny
- 4 palec mały
- pusta struna
- ✗ tej struny nie uderzamy

Podstawowe chwytgitary

This image shows a full page of blank white paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for writing or drawing. There are no margins, text, or other markings on the page.

Blank manuscript paper with ten sets of five horizontal lines.

Grupa MAC S.A.
ul. Witosa 76
25-561 Kielce

www.mac.pl

ISBN 978-83-8108-354-6

9 788381 083546

indeks 880825